

კაჟა ეტჳისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული



გამომცემლობა „ანკვარალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული



კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

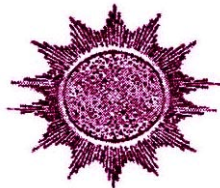
2020



საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული



კოლხური ფსალმუნები

ტომი 48

2020



მთ. რედაქტორი

ნოდარ შანიძე

მწერალი, მთარგმნელი

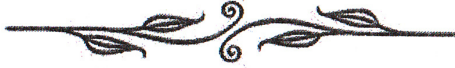
© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-855-7 (48 ტომი)



* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ღმერთის მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღმქანდა რა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩევის ღმერთი და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ღმერთის მომცველი ერთომეხუთი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალმუნაბი“-ს ხუთომეხუთის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ღმერთი დასტამებული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გვირაღთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწესა ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს გვირაღთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაქტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოს მფლობელისა და „დიოკურია 2005“-ის, მშვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მშვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გვირაღთა მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერთო-სამეცნიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,



ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტბგვერდიანი ტომეშულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეშულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტბგვერდიანი, უმაღლეს პოლიტრაფიულ დონეზე შესრულბუული ტომეში. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეშულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბუულია დანახეჯლად ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ათტომეშული, აბრეთვე, პრეზიდისადმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საზოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეშული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავამ აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პრეზიდი, ქართველი პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეშულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობათა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მუშლემ – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილმ. იბი – მმცხრემ შვილია (შვილი ძმა და ორი და).





პოეტის ასტრომეული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული ლაკიდა და ბაანცოცხლა, მიძინეული, ღავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათტომეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ღებუნდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითები.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეჟანი მისვლია... მათ იცინან იმ ოწყება დღამიწვის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ღაურიატი, ჯუმბერ ღეჟავას სახელოების მინინერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი





„ბულცივად ვხევიდი ყოველ ძეგას, ყოველ კაბეგას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მაბიჟრ

(გაგრძელება)

მრავლისმეტყველად და თანაც შთამბეჭდავად
დახატული დედაშვილური სიყვარულის მძლეთამ-
ძლეობა მეორე ლექსში:

*

„თითქოს სოფელში ვიყავი და

უაჟქცეული

ბინდი შუქებში უხმოდ ქრებოდა.

მოსველ,

ვით წინათ,

შემისწორე თავსასთუმალი.

გამომეღვიძა...

დედა,

ყოფნა რა იქნებოდა

რომ აღარ იყო ჩემი სიზმრის

სშირი სტუმარი“.



სევედანარევი და წინააღმდეგობრივია ვაჟა ეგრი-სელის პოეტური აზრი ადამიანის სიცოცხლის, სიჭაბუკის ეფემერულ ბუნებასთან დაკავშირებით. ამ ლექსში ხატოვნადაა დახატული დედის სულის სილამაზე, სიფაქიზე და ძლიერება, შვილისადმი ზღვარდაუდებელი, თავგანწირული ერთგულება. დიახ, ლექსში გადმოცემულია ჭეშმარიტი ქართველი დედის დიდბუნოვნება, მისი გარჯა და თავდავიწყებული ზრუნვა შვილის კეთილდღეობისათვის. ლირიკული გმირი თავს ბედნიერად გრძნობს, რადგანაც მის სიზმრებში ცოცხლდება დედის სხივნათელი სახე. ეს ლექსი, რაღაც ახალ აზრობრივ ნიუანსს გთავაზობს და უზოგადეს ფორმაში ცხადდება პოეტის ინტუიციური თუ ფილოსოფიური მიდგომა სიკვდილ-სიცოცხლის მარადიული პრობლემისადმი. ეს ნაწარმოები ნიშანდობლივია იმითაც, რომ პოეტი ღვთის მიმართ ბევრად ბევრი მკითხველის ვედრებას გამოხატავს, რათა მათ უფალმა ხშირად დაასიზმროს დედები, რომლებიც ზეციურ საქართველოში ნეტარებენ...

ლექსში „წუხელ სიზმარში მე ვნახე დედა“, დედაზე ნოსტალგიის შთაგონებითაა დაწერილი, წარსულის დაბრუნების რომანტიკული განცდითაა გაჯერებული:



*

„ისევ ბიბინებს ხსოვნის ბაღახი,
ჯერ დავიწყებას ღერიც კი არ წაუწყვეტია,
გადმოიარა და არყოფნის
ზღვა გადაღახა,
და ჩამაშტერდა თავხედურად თვალებში
ელდა.

წუხელ სიზმარში მე ვნახე დედა,
მორჩა,
გათავდა...
აწი სიზმრებს უნდა ვუცადო“.

პოეტმა აქ მთელი არსებით გაამჟღავნა საკუთარი დამოკიდებულება დედის ფენომენის მიმართ. ბევრს, ძალიან ბევრს უნახავს სიზმარში დედა, მაგრამ დედის საგალობელი, დედის მონატრების განცდა ასე მხატვრულად არვის აუსახავს.

აქ ჭკმშირიტად გულატირებული, მჭმუნვარე ღირიკული გმირის მარადჟამს გაუხუნარი აღსარებაა, რომელიც გულისძარღვამდე განგვაცდევინებს წუთისოფლის ამოვებას, რომელიც „ხალხის გრძნობა-გონების ბრძმედში გატარებული და სამარადისოდ დადგენილი ჭკმშირიტებაა“. (აკაკი წერეთელი)

ვაჟა ეგრისელის ერთ-ერთი გამორჩეული ლექსია „დედა“.



*

„თბილი სინემე –
შენი ხმა გაქვავებული,
სამშობლოზე ფიქრს რომ მაძალებს მე
სადამოთი.

შენი,
ო, შენი არყოფნაა
აქ რომ შებინდდა.
დილით,
მზე არა,
დედა!

შენი სული ამოდის,
უნდა გელოდო აწ მარადუამს –
ღამეებიდან“.

ეს ლექსი გვარწმუნებს დედის უკვდავებაში. ვაჟა ეგრისელის სიყვარულში დედისადმი შეთავსებულობია სევდისა და სიხარულის, დეღვისა და სიმშვიდის წინააღმდეგობანი. სარკესავით უხმობს პოეტს დედის ხატება. ენატრება დედის აჩრდილი, ამ ლექსში დედისა და სამშობლოს სიყვარულია ერთმანეთთან ჰარმონიულადაა შერწყმული. დედის სახელის უკვდავების რწმენა აძლევს პოეტს იმ სულის სიმშვიდეს, რომლითაც მოჰყვება იგი ცხოვრების მართალ შარაგზას. ერთ-ერთი ლირიკული ნაწარმოები



იმისი ნათელი ილუსტრაციაა, რომ ჭეშმარიტ შვილს ყოველთვის ადარდებს დედის მწარე ხვედრი:

*

„მცირე გორაკზე –
იასამნის ლურჯი
ტოტივით,
შენი არყოფნა ჰყვავის და ჰყვავის...
ფიქრთა ტაღლებში
ელავს ხსოვნის
პატარა ნავი,
რომელმაც მშვიდად მოგონების
ლამაზ კუნძულზე –
შენს სახილველად გადამიყვანა“.

პოეტმა კარგად იცის, რომ სიცოცხლე მარადიული ნეტარება არავისთვის ყოფილა. ფიქრმგლოვიარე შვილს ელანდება „ხსოვნის პატარა ნავი“, რომელმაც იგი მოგონების ლამაზ კუნძულზე დედის სახილველად გადაიყვანა. ეს ჭეშმარიტად მაღალმხატვრული სურათია, უმაღლესი პასუხისმგებლობა შვილისა მშობელი დედის წინაშე და ასე მოედინება თანაგრძნობისა და სიკეთის, სიყვარულის მარადიული ნაკადი.

ქართული პოეზიის დამამშვენებელია ვაჟა ეგრი-სელის სამი მინიატურული ლექსი, რომლებიც დამა-



ფიქრებელიცაა, დამადონებელიც და დამასკედიანებელი:

*

1. „ცას მნათობები ისევ კორტნიან
და ცივ სიშორის ტოტებს
არხევენ.

არყოფნის ფიქრი –
ჩემს იმედებს
როცა შებინდავს
მაშინ,

მე მესმის ცრემლნარევი
შენი ძახილი –
მარადიული მღუმარებიდან“.

*

2. „მოგონებები, დედა,
ტკივილს კვლავ მიშუშებენ,
ისევ მიყვარხარ...
ყველაფერი დარჩა
უცვლელი...“

ავად ვარ ახლა,
და სხვადასხვა წამლის შუშები,
გვერდზე მიკრული თეთრი ფურცლებით –
სხედან ცალფრთიან ფრინველებივით,
სხვა არაფერი, დედაჩემო!
ყველაფერი დარჩა უცვლელი“.



*

3. „სიკედილმა სამჯერ ჩამოუქროლა
და სამივეჯერ წიწილებივით
მოსტაცა დედას სამი ბიჭი, ათასს ნარჩევი.
მის მერე ჭაში იხედებოდა
და აკეთებდა დედა არჩევანს.
ო, დედა ჩემი!“

სიამაყის გრძნობით უნდა აღვნიშნოთ, რომ ჩვენი გონების თვალსაწიერში ვერაფერს ვხედავთ დედისა და შვილის სიყვარულის ბადალს ქართული პოეზიის ზოგადი კონტექსტების ფონზე. ლექსში ყოველი მეტაფორა, ყოველი შედარება უნიკალურია. მეტაფორების, შედარებების, სიმბოლოს პრიზმაში ტყდება ვაჟა ეგრისელის თვალით დანახული თვისობრივად განსხვავებული საგნები, ემოციები, მოვლენები და მაინც სასწაულმოქმედია დედაშვილური სიყვარული... განსაცვიფრებლად დიდია შვილების მიმართ დედის ამაგი, რომელიც მემკვიდრეებისაგან გადაუხდელია. ეს მეტისმეტად გულმტკივნეულია, მაგრამ დედასთან ერთად გატარებული ტკილმოსაგონარი დღეების გახსენებაც ტკივილების დამაყუჩებელი და გულის ნუგეშია.

ვაჟა ეგრისელს უყვარს ამბის, მოვლენის, სიტუაციის წარმოდგენა ფანტასტიკურ სამოსელში, იგონებს განსაკუთრებულ ფორმებს და რაღაც ტკბილი,



მიმხმობი გრძნობა იწყებს ჟღერას მკითხველის გულში, მშობლიური ძალა მთელი სიმძაფრით იღვიძებს და ბადებს სიცოცხლის დიად რწმენას.

*

„ხარირემივით გადმომდგარა
ქართლის მთებიდან
გაზაფხული და...

სიმწვანეს ყვირის...
მზის ქვეყანაში დედაჩემო!
რა უცებ დაცხა.
სიღურჯეს მორცხვად იღიმის ია,
ჩემი დღეები სულ მარცვალ-მარცვალ
ჩიტს სიჩუმეში მიაქვს და მიაქვს“.

აქ ვაჟა ეგრისელი მთელი თავისი შინაგანი პოეტური ხმით მხატვრულად მოაზროვნე ფილოსოფოსი და ადამიანის სულიერი სამყაროს ჭეშმარიტი მბრძნაბელია, აბობოქრებული ენერჯის გულუხვი გამცემი, რომელიც მთელი სიმძაფრით აღვიძებს და ბადებს სილამაზესა და მშვენიერებას.

დიდ პოეტს შეუძლია აღწეროს სულის ყოველგვარი მდგომარეობა და მაინც უნდა ითქვას, რომ ზოგიერთი სფერო გულთან უფრო ახლოს მიაქვს, ვიდრე სხვები. მის ნატურაში ბევრად უფრო მგრძნობიარე, უფრო ფაქიზი ადგილებია და იმიტომ როცა



იგი მასზე წერს, როცა კი ტკივილს განიცდის, მაშინ მისი ნაკალმარი სტრიქონები განსაკუთრებით აღელვებს მკითხველს. დედაზე შექმნილი ლექსებით პოეტი ვაჟა ეგრისელი ხელახლა განიცდის თავის ბავშვობას. ტრიფოლიატით კოსტად შემოღობილ ეზოს მწვანე კონდარზე, მტრელივით ჩამჯდარ მეგრულ ოდაში მოსმენილ დედის იაენანას და სწორედ ეს ანიჭებს ზემოქმედების განსაკუთრებით არნახულ ძალას მის პოეზიას, მისთვის ხომ ყოველი სიტყვის ადგილი, მუსიკალური ფრაზის ქღერადობა, რიტმის შერჩევა ხანგრძლივი ძიებისა და ფიქრის შედეგია. პოეტის ლექსები გვაოცებენ ბრწყინვალე კომპოზიციით:

*

„ჯუკუს ღობესთან,

ძაკას შუკასთან,

ჩანს ზამთრის თეთრი

ნაფეხურები.

ჭასთან აღვის ხე დგას გაქურდული

და მის თეთრ ტოტზე

დამჯდარ ბელურას.

ჩემი ბავშვობა ეპარება –

ხელში შურდულით“.



ძლიერი და შთამბეჭდავია ვაჟა ეგრისელის მხატვრული სახე, დედის სახეში, დედის მონატრებაშია ჩადებული პოეტის სიცოცხლის უშესანიშნავესი სურათები. ჟრუანტელისმომგვრელია პოეტის ლექსი „იასამნები“.

„დედა მელოდა და მეძახოდა
და გავარღვიე

სიმარტოვის ჟამის
სამნები.

მაისის თხუთმეტს –

უცებ წასცდა –

ჩემი სახელი

და ჰა, მას შემდეგ იასამნები –

ჩემს დაბადებას – ლურჯად

და ხან თეთრად ამხელენ“.

აქ, ერთი შეხედვით უმნიშვნელო დეტალშია მოქცეული პოეტის განწყობილება, განცდა და სათქმელი. აქვეა შვილის დაბადებით გამოწვეული აღტაცება და სიხარული და დიდი პოეტის ლექსებში ჩვენ გვხიბლავს ხასიათისა და განწყობის ბუნებრიობა, რიტმისა და მელოდიის სილადე. აქ, ამ პოეტურ სახეებში მხატვრის თვალი იმარჯვებს, პოეტი ლაპარაკობს ფიქრით, ოცნებით. პოეტს უხმობს გარდასული სამყარო და დედის აჩრდილი ევლინება ნუგეშად და



გულის საოხად და ცრემლნარევი დედის ძახილი ჩესმის მის გულს. პოეტს გულწრფელად სჯერა, რომ მარადისობის საუფლოში დაივანა დედის სპეტაკმა სულმა და ახალი ძალით აელვარებული – შვილს შარავანდედად ადგას მისი ხატება.

ვაჟა ეგრისელი დიდი ლირიკოსია, ლირიკა ხომ გულისნადების გამჟღავნებაა და ამ გამჟღავნების ფორმის ძიებას დიდი ტკივილი ახლავს თან. უნებურად დიდი გალაკტიონი გამახსენდა: „რა მწარეა ის, რაზედაც ჩუმად არიანო“.

ვაჟა ეგრისელის ლირიკულ ლექსებს საფუძვლად ცხოვრებისეული სიმართლე უდევს, რომლის წარმოსახვაც ფანტასტიკურ სამოსელში უდიდესი ნებისყოფის, დიადი ენერჯიის წვისა და ნათების შედეგად ხდება. მთის წყაროსავით ჩქეფს შთაგონება პოეტის არსებიდან, ინდივიდუალობის წარუშლელი ბეჭედი აზის მის თითოეულ შედეგს. პოეტის თვალთ დანახული დედა-სახე შემოდის მკითხველის მესხიერებაში, ილექება მახსოვრობის ფსკერზე, სრულყოფს ჩვენს წარმოდგენებს და სიტყვაში ასახული სურათი უფრო მარადიული, დღეგრძელი და ხელშესახებია.

*

„ფერადი კაბა,

დედას ოდეს თუ ჩაუცვია,
საწყაღს მაშინვე გახუნებია.



და მეც, სიკვდილი, ეჰ, რამდენჯერ „გამხუმრებია“,
რომ გავყოლოდი...
მაგრამ მოხუცი დედაჩემი შესცოდებია
სიცოცხლეს და...
დარჩენილა ჩემთან ბოლომდე“.

უფრო მძფრად ალბათ ძნელი წარმოსადგენია დედისადმი წრფელი სიყვარულის განცდა. უნებურად ვაჟა-ფშაველა გამახსენდა: „შვილების მღერა რომ ემშის, დედის სიცოცხლეს ტკბილია“.

ვაჟა ეგრისელის ლექსები იმის ნათელი ილუსტრაციაა, რომ განსაკუთრებულია დედის როლი შვილის ცხოვრებაში. პოეტის ლირიკული ნაწარმოებები, რომლებიც მიძღვნილია დედისადმი, მტკიცედ გვარწმუნებს, რომ აბსოლუტურად სწორია ილია ჭავჭავაძის მოსაზრება: „ეს მარგალიტები იმ ზღვიდან არის ამოღებული, რომელსაც ერის გულის ეძახიან. აქ არაფერია ნათხოვარი: არაფერია განგებ ჩაძახილი და მერე ამოძახილი. აქ თავის დიდებას, თავის დიდბუნებოვნობას, სულგრძელობას თითონ ერი მეტყველობს, თვითონ ერი ჰღადადებს... თავის ჭეშმარიტი შვილის ბავითა. ამისთანა მარგალიტები მარტო ზღვის ძირშია... ერის გული ზღვაზე უფრო ღრმაა და დიდი საქმეა, ვისაც ღონე შესწევნია და თავისი საკუთარი გული და თვალი იქამდინ ჩაუხვედნია. ჩვენში ბევრი ვერ დაიქადებს ამას... გული ერისა



იგივე ზესკნელი და ქვესკნელია და ამიტომაც თვალისა, ყურის, ხელის იქამდინ მიწვდენა-ხვედრია მარტო რჩეული კაცისა“.

ვაჟა ეგრისელის ფრაზა პეპელას ფრთასავით ნაზია და მსუბუქი. პოეტის მიერ დახატული პეიზაჟი ძალიან ახლოს დგას ფერწერასთან და ისეთივე ხელშესახებია, როგორც ტილოზე გადმოტანილი ბუნების სურათი:

*

„შორს,

სადღაც, სოფელს

ყეფენ ძაღლები, –

ურმის ჭრიალით და კოლხური

თუთარჩელათი.

დავეურებ თბილისს...

და ვითარცა სავსე ჭინჭილა,

დედაზე ფიქრი ხელში მიჭირავს

და მე მგონია

გავინძრევი და ...

დამელვრება“

პოეტის ლექსები მიძღვნილი დედისადმი გაჟღენთილი-გაჯერებულია ტრაგიკული ელემენტებით.



*

„ვიფიქრე:

ნახა სიზმარი ცუდი
და იმან იცის აბორგება
და გულის ხეთქვა.

სხვას შეაწუხებს, ვერ დაიჭერს
კედელი
დიქტის.

– გამოიღვიძე, დედაჩემო!

ნუ ხვრინავ-მეთქი.

ო, ღმერთო ჩემო, დედა თურმე ებრძოდა სიკვდილს“.

(„დედის სიკვდილი“)

ამ ლექსის კითხვისას თვალწინ გაკრთება მშობელი დედის ტანჯვით სულის დაფვა. სიკვდილ-სიცოცხლის ბრძოლის მღვდლვარე წუთები: აქაა მრავალსაუკუნოვანი მხატვრული სიმართლე. სევდა-ნადევლი, მშობელი დედის სიკვდილით გამოწვეული ელდა და ტრაგიკული ინტონაცია პოეტის სამყაროში – ისე გამოკრთის, როგორც მნათობი ღრუბლიან ცაზე.

ვაჟა ეგრისელის ერთი ფრიად საინტერესო ლექსის ლირიკული გმირებია შრომისმოყვარე, ალალ-



მართალი მამულიშვილები, პოეტის გარდაცვლილი
მამა და ცოცხალი დედა:

*

„სხვენზე დევს მამის თოხი და წაღდი,
მოხუცი დედა საკერავს კერავს.
მუხის ღაღარზე შიშინებს მწვადი,
მამა არ უზის მშობლიურ კერას.
ფიქრობს დედა...
და ფიქრებს ჰგავს კვამლი,
ეზოში ფოთლებს ქარები ჰგვიან.
არ უყივლიათ მეორედ მამლებს,
მამა კი უფრო მოსულა გვიან.
გზას ფეხაკრეფით მიჰყვება ღამე,
წელს მდევარივით მიჰყვება წელი
და ზოგჯერ დედას სიკვდილი მამის
ავიწყდება და დიღამდე ელის“.

ძნელია ამ ლექსის უცრემლოდ კითხვა. ლექსი
მიგვანიშნებს, რომ მგოსნის დედ-მამას უსაზღვროდ
უყვარდათ ერთმანეთი. მასში მრავალთა მრავალი
მკითხველის ნანახ-ნაგრძნობია გადმოცემული.

აქ მრავალფეროვანი და ფართო სურათია დახა-
ტული, რომელიც სასიამოვნო გრძნობებს წამოშლის.
ემოციურად, მახვილგონივრულად ნაძერწი სტრიქო-
ნებით ლირიკულ ქმნილებებშია გადმოცემულია მდი-



დარი, შთამაგონებელი აზრები, რომლებიც ალაფ-
რთოვანებენ მკითხველს.

დიდოსტატური სტროფებით აღტაცებული მკით-
ხველები გულწმინდად, თანაც ზუსტად აღიქვამენ
იმას, რის შესახებაც ფიქრობს გულშეწუხებული პო-
ეტი.

გარდაცვლილი მამის დაუვიწყარ სახეს გადაგ-
ვიშლის ერთ-ერთი ლექსი, სადაც ღვთითმომადლე-
ბული ნიჭით რჩეული მამულიშვილი და პოეტი წერს:

*

სისხამ დილიდან

ჩემს აივანთან,

ტოტიდან ტოტზე დახტოდა და

აგბედითად უსტვენდა ჩიტი.

და...

შუადღისას მივიღე „ელვა“,

სად ცუდად ყოფნა ეწერა მამის.

და მე გაეფრინდი...

მაგრამ სიკვდილი,

ჩაფრენილიყო ჩემზე აღრე,

სულ ერთი წამით“.

(„მამის სიკვდილი“)



ციტირებული სტრიქონების წაკითხვისას ვგრძნობ და განვიცდი ფრთამოტეხილი არწივის ზღვარდაუდებელ მწუხარებას, ჭმუნვა-ურვას, თუმცა ამის გამომხატველი სიტყვა ლექსში გამოყენებული არ არის, ესაა დიდი გამარჯვება, დიას, პოეტური ტრიუმფი.

ციალა მუსხია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწევები წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია
(ფიქრები ვაჟა ეგრისელის პოეზიაზე)*

გაგრძელება შემდეგ ტომში



ბრაალის და მზის ტაძარს

აღბათ “უამი მოაღის”,
ახალ საოცრებათა
გაიღება ცხრაკარი!
მაგრამ ქვეყნად უნდობი
დროთა ცვალებადობა,
გრაალის და მზის ტაძარს
თითსაც ვერ მიაკარებს!

1960

ნეტარი ავგუსტინე

იგავურად თხზვა და
თქმაში,
ზოგჯერ ერეტიკოსთა
სახელებიც იაღებს,
ვითა ღმერთი მორიგე:
ნეტარი ავგუსტინე
და უღმერთო ორიგენ,
მასთან ტერტულიანეც.

1963



სუფიები

ვითა ჯალალ-ედ-დინ-რუმი,
ვით დანტე და გოეთე!
(არა ვილაც-ვილაცეებს,
მიეთებს და მოეთებს!)
შენ ეტრფოდი სუფიებს –
მიჯნურებს და
პოეტებს.

1964



მზის პალოზე დაები

სათარეშოდ არ გეყო –
გონჯი დედამიწა და
ზეცისაკენ იურვი...
მზის პალოზე დაები,
რადგანაც ვარსკვლავები –
სულია კოსმიური.

1962



მზის ნაშიერს და ცის ბინადარს,
ცალი თვალი კვლავ მზისკენ
გიჭირავს,
მზეს ელი, როგორც დავითს – ესავი,
და იმეორებ შენც დანტესავით:
- ქვეყნად ყოველი სიყვარული –
სიბრძნის ნიჭია.

1988



ორფეოსიზმი

ზიხარ პონტოს ზღვისკარად,
მზით და მთვარით მოსილი
და წარსულის ტაძარში
მგალობელ ძველ კოლხელთა –
ელი ხმათა მოხელთას...
ღმერთკაც ორფეოსივით.

1960



როს ჭეშმარიტი წინ გვიდევს წიგნი,
გვახსოვდეს,
ვით ბრძანებს ბორხესი:¹
– მზერა მივმართოთ შიგნით.

1960

¹ ხორხე ლუის ბორხესი – ნობელიანტი არგენტინელი მწერალი



დეღვინები

ადამის ძეს ბაძავენ... და –
ცად იღტვიან დელფინები;
უფლის მადლი შუბლზე აზით,
ნათელი რომ ეფინებათ,
სიშორეა –
ზეცის ვაზის.

1969



დარდის შიშისფერ ტოტზე შემჯდარი,
უცებ არყოფნას იწივლებს
წავად!
და ავარდება სიცოცხლეს ალი.
მოულოდნელად მე ისე წავად,
რომ შენს ლურჯ ცაზე –
მიპყრობილი დამრჩება თვალი.

1999



ორ დიდ ალექსანდრიელს

საცალფეხო ბილიკებით
კოლხეთიდან –
ათენს ვსდიე...
(დორონთ სქანი გოლუაფირო¹)
და სიბრძნეს ვესესებოდი –
მე,

ორ დიდ ალექსანდრიელს –
კლიმენტსა და
ბრძენკაც ფილონს.

1970

¹ დმერთო, შენს სახელს შემოვევლე (მეგრ)



ბენია

მიწის შვილობა კარგია,
მაგრამ ცის – უფრო სხვა არი –
გაბრწყინებული მთიებით.
მგოსნის გენია ზღვა არის –
“შედის და
გაედინების”.

2009



სულის თვალში ჩაიბუდე
სამება, ვით ერთიანი;
მტლად დაედე მზის აურებს.

და...

სამყარო ღმერთიანად –
ასე გაიშინაურე.

2009



სიცოცხლის და ხე ცნობადის

დღეს, მიმწუხრმა მზე მოსტაცა,
და პირს აღარ უხსნის დანა,
ზღვის მოთქმა კი ცაში ადის.
ყოფნის ტყეში ერთად დგანან –
სიცოცხლის და
ხე ცნობადის.

2003



წარსულიდან გამოიხმე
და აქციე კოლხა,
ურად.

რადგანაც ის შენი იყო
და კარს მისას ნუ მოხურავ!
კოლხურ ცას და
კოლხურ მიწას –
უბალობე ძველკოლხურად.

1964



ოქროსფერი ფსალმუნები

ვით ათონელ მწიგნობარებს
წამით აღარ გქონდა მოცლა,
მაინც “ოქროს ფსალმუნები” –
აღუვლინე ცაში ღოცვად
ძველ და...
“ოქრომრავალ კოლხეთს”.

1984



800

მიინავლა რვაასი –

წელი,

რაც რუსთაველმა

ცისქვეშ ააგიზგიზა

სიყვარულის კოცონი!

შენც შოთასგან იწყები

და მის ცეცხლს ეფიცხები,

ამაყი...

თავმომწონე...

1968



ვარსკვლავების ქვევით ნაბეჭს

შორს,
ღრუბლებით გაჭვარტლული,
ღამეული ჩანს ბუხრები.
და ცას მთვარის უთრთის ბაგე,
რადგან მესი ემუქრება –
ვარსკვლავების ქვევით ნაბეჭს.

1959



სიყვარულის ჰომილიებს,

შენ სიძულვილს ნუ დაურთავ,
ვით საამო წუთებს ტანჯვის.

შენც, ვით ქრისტე,

ნულარ განსჯი:

ბოროტთა და

უმადურთა.

1978



ო რ ი პ რ ე ს ი

შორს მიმავალს მოგეწევა –
წყველა-კრულვა ბოროტ
ღმერთთა,
ახლა არა!
ალბათ მერე,
შეეყრები სადღაც ერთად:
მიწიერ და
ციურ ერესს.

1970



წარსულიდან მოტანილს –
პონტო,
სანაპიროზე
აფენს ტალღებს, ვით კვირბებს.
შენ გსურს უფლის იადგარს,
იდუმალად მიაღვა
“სათნოებათა კიბე” (იოანე პეტრიწი).

1966



ოქროს ფსალმუნები

დრო,

ბალახზე უფრო დაბალს,
სიმაღლეში, ცაო, მცდიდა.

და... ეს “ოქროს ფსალმუნები”,
შექმნილია არაფრისგან,
ვით სამყარო – ქაოსიდან.

1989



ასწლეულები

არაეინ უწყის, საიდან მოდიან –
და ან სად მიდიან –
ხელებ მაღლა აწეულები.
ბრძოლით დაღლილი –
ასწლეულები.

1963



მზის და მთვარის სასწორო

ხან დღე გადაწონის

და ხანაც – ღამე,

ცას მზე და მთვარე

უკავია –

ხელის სასწორივით.

და შენი სიტყვაც –

ცის სამსჯავროზე

ათასჯერაა აწონილი.

1964



ღღე – ყოველი იღუმალ,
არყოფნის ცას გახურავს,
გიკლავს სიცოცხლის წყურვილს,
არ ჩანს “ღამის მსახური”,
შავი და უსახური,
რომ მიწიერს მოგთხოვოს,
ცის ბინადარი სული.

1985



ამ ცისქვეშეთში –

შენც გყავს მოცილე,

ვითარც ქრისტეს!

და მიტომ ტანზე ნათელი გეცვას!

სულ მუდამ ასე ნათლითმოსილი,

“ხვიდოდე ტაძრად,

ვითარცა ზეცად” (წმინდა

ნილოს სინელი).

1969



ქაოსიდან ამოსული,
ირეოდა მზეთა მუმლი,
სამყაროს აალებდნენ...
შენ გახსენი საიდუმლო –
უამთა იღუმალების.

1960



როგორც ვარდი შირაზის

რბიან საუკუნენი –
გადადიან ყირაზე...
მაგრამ შენი სტრიქონი,
ფაზისისპირ ყვავილობს,
როგორც ვარდი შირაზის
ანდა იერიქონის.

1968



წიგნი – ამირანი

(ვარიანტი)

ანგელოზების ისმის გალობა,
და მნათობების შორი არია,
რომლებიც დამეს თეთრად ათევენ...
არა ჩანს ზეესი,
ცათა მსაჯული.
და შენი წიგნი – “იქმენ ნათელი”!
წიგნი კი არა,
ამირანია,
თვალშეუდგამი პოეზიის კლდეს
მიჯაჭვული.

1993



ათასწლეულების იქით,
ფაზისისპირ წუხს ფარული,
ლეგენდა კოლხი ასულის –
იგავური სიყვარულის,
მზის –
ოქროსბეჭედსმული.

1969



ასი ათასწლეულის –
იქით, ბნელში აღდგება:
კოლხეთი და ეგვიპტე –
(სიტყვა ასჯერ მეტს იტევს)
შუმერი და
ქალდეა!

1969



მიმწუხრისას ისევ ისე,
ესიტყვები დუმილით –
ადრე გარდაცვლილთა სულებს
(რომელთა გზა დაასრულეს),
მლოცველ მედიუმივით.

1966



ჰომას და ჰამოს

უხილავის ხელით კი
ვიღაც ცის ხეს
კვლავ ბერტყავს,
ზღვაში ცვივა მთიები...
ჰოი, რა სადამოა!
და შენ კოლხურ ჰავას სვამ,
ვით ჰომას¹ და
ჰამოს¹.

1961

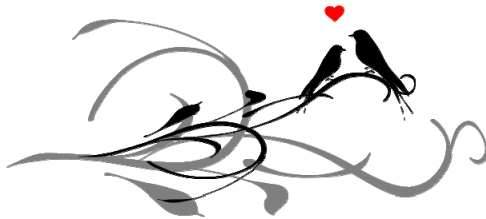
¹ უკვდავების სასმელები.



გაბრძნობა და გამობრძმედა

ხორცის არა,
მარადიულ
სულის დიად მშვენებაზე,
მიყვებოდა ამოდ დედა,
რომ მზე არის,
სულის ცეცხლით –
გაბრძნობა და გამობრძმედა.

2009



ადამ კადმოსივით

ზეციდან ხარ მოვლენილი,
სულიწმიდის მადლმოსილი.
და კოლხური ცა გაგალებს,
ვითა მზის შთამომავალი –
იყო ადამ
კადმოსივით.

1963



მატიტელა

წართხალმა¹ და წალიკამ¹,
ჩემი ყანა წალეკა.

აი,

ახლა,

ღელის პირას

დგას ტიტველა,

ეს საწყალი მატიტელა.

1959

¹ ერთ წლიანი მცენარეთა გვარი მატიტელასებრთა ოჯახისა



შორს,

გაკრთება უცებ ელვა,
ვითა ხმალი ყივჩაღის,
მერე ჩამოდგება მწუხრი,
ისე, ვით პატიება,
და ქართული ცის ჩინახვი
აივსება მთიებით.

1960



პროფეთე და იაკობი

შენი დიდი წინაპრების
მობიბინე სიბრძნის ყანას,
მთვართა და
მზით ამკობდი,
როგორც ღმერთთან მორკინალი –
პროფეთე და
იაკობი.

1964



პოეზიის მაღალ ცისკვეშ –
ხან ლხინია,
ხან ომი! –
ღამე თეთრად ნათევი!
შენი “იქმენ ნათელი!” –
“სადეთო წერილია” და
არის “რჯულის კანონი”!

1966



არაბები... მონგოლები

სამასი თუ ოთხასი

წელი,

ცხენთა თქარუნით

მოდოდა მტრის ურდო –

ცეცხლითა და მახვილით

და გვიმტვრევდა მშობლიურ

კარებსა და დარაბებს.

და გვტაცებდა მზის თვალება

ვაჟებსა და გოგონებს!

მაინც, ჩვენ, ქართველები,

ველარ გაგვაარაბეს,

მაინც, ჩვენ, ქართველები –

ველარ გაგვამონგოლეს.

1960



ბანჯაბუკების ბალახი

გსურდა,
რომ სიჭაბუკე,
ხელიდან არ გაგეშვა,
მიტომ, ვით გიღვამეშმა,
ცხრა მთა გადალახე...
მაგრამ ისე დაბერდი,
ვერსად,
ველარ იპოვე,
“ბანჯაბუკების ბალახი”.

1966



ჩვენო მამულო

(ვარიანტი)

სანამ მთიები ნათელს გალობენ,
და სანამ მთვარე –
ცად საღამურობს,
შენა ხარ ვაზი, ჩვენ კი
ლერწები!
შენთვის ვლოცულობთ,
ჩვენო მამულო!
სანამდის სულ არ დავიღეწებით.

1971



პონტოს პირას,

ოქროს ხიდან,

ძველ კოლხური ოქროს სიტყვა –

მოცვიოდა, ვით ცვარ-ნამი.

და...

შენ ცის ქვეშ აბუღებდი,

ნათელ დღეს და

მზიან ღამეს.

1961



ვერა და ვერ გაამრთელე,
მოტეხილი მთვარის ყუა
(შენც ვერცხლად ხარ
გაყიდული),
თუმც ცასა და მიწის შუა –
სიცოცხლედ ხარ
გახიდული.

1962



აღბათ...

ცხრიდან¹ ერთი ვარ ცოცხალი!!!
და აი, ახლა ისინი,
ვიცი, დღე-დღეზე მელიან!!!
აქ – რაა წუთი სოფელი,
აღბათ – იქ უფრო ბნელია!

1967

¹ პოეტი – მეცხრე შვილია, შვიდი ძმა და ორი და.



შუმერთა და ქალღვევლთა

შოთრეული წინაპრების

გარჯითა და სიბრძნით ნათესს
ყანას უნდა მე ვმკიდე!

რადგან მე ვარ მემკვიდრე –

შუმერთა და

ქალღვევლთა.

1997



ღმერთს მთიებით უგალობდი
და სიყვარულს თესდი...
მკიდი...
(ახლაც ციურ ცეცხლით იწვი...)
და შენ ერთმა გაამრთელე
ცას და მიწის
შუა ჩატეხილი ხიდი.

1979



პოეზიის იმპერია

მზით მოსილი იმედები
მეცხრე ცამდე აფრენილან
და ღრუბლებიც მზის ფერია.
მაშრიყიდან –
მადრიბამდე
განფენილა,
ჩემო,
შენი პოეზიის იმპერია.

1979



ოთხი სახარება

გაბრწყინებულ მწუხრის ცაში,
სადაც მთვარე მოჩანს ტაძრად,
იქ – ლოცვით...
სხვა გახარებით –
“კოლხურ ფსალმუნს” –
უნთებ სანთლად
შენ ოთხივე სახარებას.

1971



სხვებმა გაითავისეს

ის,

რაც მათ არ ერგებათ,

ამაზე ხარ გამწერადი.

და შენ “აისბერგებით”¹,

ქარსა და ზღვას

აწყნარებ.

1986

¹აისბერგები – პოეტის ლექსების მესამე კრებულია



კოლხეთი

მღვრიე ათასწლეულების –
ლეგენდების წვიმა აწვიმს,
მზე უპყრია ხელში ფიცად.
და “ეფუთს”
და “ოქროს საწმისს” –
ინახავს, ვით
“სჯულის ფიცარს”.

1966



მთიები

ლოცვებია მთიები –

ცაში მოკიაფენი...

შენ ვედრებას უფალთან

- მარადიულ სულს ატან –

ფიქრის ფრთებით აფრენილს.

1964



ფილოსოფოსთა ფილოსოფოსი

ცით მოვლენილ გენიებსაც,

არ ჰყოლიათ ქვეყანა მადლიერი

(ის მაინც სიბრძნის

ზღვას

“გიმნოსოფუნსი”¹).

ისე, ვით კლიმენტი ალექსანდრიელი –

“ფილოსოფოსთა ფილოსოფოსი”.

1968

¹ გიმნოსოფუნსი (მეგრ) – მიაპობს, მიაღვევს.



მზის ცხელ ქუჩაში გამოწრთობილი
აზრი სამყაროს
ცეცხლად ედება,
როგორც ნადავლი ციურ გონების.
და... ბოლოს ყველა
შემოქმედება –
ცის სამსჯავროზე აიწონება.

2001



საიდანღაც ისევ მოდის –

ცრემლი...

ოხვრა...

ხმა გოდების...

თუმც მთიები ისევ ღუმან...

- მე სიყვარულს ველოდები,

ვით უცხო და

ძვირფას სტუმარს.

1959



ოქროს ცის ხის ტოტიდან –
ცვივა ოქროს ნაყოფი
(ვით ღვთის ნადეაწ-ნაშრომი).
მიწაზე კი არყოფნა,
ყოფნას თვალს არ აშორებს.

2008



სირიის თუ პალესტინის

პონტოს პირას ცა მწუხრისას,
მნათთა პირით –
გარდასულთა ჰყვება ამბავს.

შენც,

ისე, ვით ძველ ქართველი
მწიგნობარნი,

სირიის თუ პალესტინის,
ცურტავ-ხანძთის და
ათონის –

ტაძრებში და მონასტრებში –
წერ და ქარგავ –
ქართულ ანბანს.

1983



მამულო

მირიადი წელია,
ბრუნავს უამთა მორევი,
მესთა-ტეხით მემტვრევა თავზე
ზეცა ქვითკირის.
ეჰ, მამულო, დღეს ჩემთვის
ცხონებაა ორივე.
შენთვის, ჩემო მშობელო –
სიცოცხლეც და
სიკვდილიც.

1961



ისევ პოლხეთი

ჰეი,

მემატიანე! –

კოლხეთის ცა –

შენ გელის...

ტანზე თქრონაქსოვი –

ვარსკელავეთი აცვია.

ჰკითხეთ!

გეტყვით ჰეგელი¹,

თუ საიდან იწყება ქვეყნად

ც-ი-ვ-ლ-ი-ზ-ა-ც-ი-ა.

1966

¹ ოლხეთის უძველესი მიწიდან იწყება კაცობრიობის ცივილიზაციის პროგრესი”. ჰეგელი



ღღე-ღამის უღრანში,
სიცოცხლე –
სიკვდილის ძებნაა,
სხვა არაფერი.

1959



ზოგჯერ კი ასეც მომხდარა –
შარად ქცეულა გზა-წერილი,
მაგრამ მწამს ესე ნათქვამი –
ძველია,
განა ახალი:
რომ ნაბუდარზე არწივის,
ყვავი ვერ გაზრდის ბახალას.

1988



პოეზიის მემორიანი

უსამანო ცისქვეშეთის

წყლებში ბორგავს კელავ
მზის სული.

და ბობოქრობს განგი,

ლენა,

მისისიპი და მისური!

სხვაც...

დიადნი ბევრნი დიან...

მაგრამ კოლხეთს –

დღისით,

მზისით,

ენგურ-ხობოსს

და ფაზისით,

ვიღაც ავლებს პოეზიის

ჯერარნახულ მემორიანს.

1974

კირ, კამბი, ანშანი

მიინავლა ცეცხლივით
საუკუნე ორმოცი
და ცივ ნატიუსალში
არაფერი არ ჩანს!
მხოლოდ ჰერთა მიწაზე –
ვიღაც ხმობს ძველ
ქართულად:

კირ,¹

კამბი²

და ანშან.³

1964

¹ კირ – მტკვარი

² კამბი – იორი

³ ანშანი – ალაზანი (მეოთხე ათასწლეული)

აშირანი

ირმის ძუძუს წოვდა ბაღლი,
ყრმას ირმის რძე ეღვა ჯამით
და კოლხეთში იზრდებოდა –
უფლის ლოცვით,
სულ კარნახით.

ღეღა ჰყავდა –
ღვთისმოსავი დარეჯანი,
და მამა კი – მონადირე სულკალმახი.

1963



ღამის სტუმარი

მოწყენით მზირალ უფლის ხატებთან,
სანთელს დაანთებ, ჩემო,
შენს სიგრძეს,
გაიფანტება მწუსრის ეწერი.

და...

შუალამისას,
ვითარცა სიძე,
პირგაბადრული მთვარე გეწვევა.

1969



მ ა - მ ნ ძ ი

ტანს “ვეშაპი”გემოსა
და კოლხეთის წარსული
შენშია დალექილი.
მიტომ სიბრძნეს აღმერთებ
შუმერ ეა-ენქივით.¹

1965

¹ ეა-ენქი – შუმერულ-აქადურ მითოლოგიაში მსოფლიო
წესრიგის დამფუძნებელი ღვთაება



ქალღე და ჰელიოსი

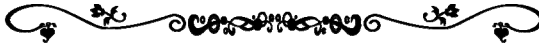
კავკასიის ლეგენდებით
ამობურცულ მათა მკერდზე –
ეკ, ვინ იცის, თუ რამდენი
საუკუნის თოვლი დადნა!
თუ რამდენი დატრიალდა
ცოდვის კვერი.
და... მთვარის ღმერთ – “ქალდეადან”,
კოლხთ მზის ღმერთი “ჰელიოსი”,
რად გვიცქერის?!

1968



ბიბლიიდან ისევ მესმის, –
მამაკაცის ნეკნიდან რომ
იშვა ქალი!!!
გიყურებ და სუნთქვა მეკვრის,
მეკიდება ცეცხლის ალი
და საშინლად მტკივა ნეკნი.

1959



საუკუნე – XXI

ორმოცი დღე და ორმოცი ღამე,
ვითა წარღვნის წინ,
იწვიმოს და არ გადაიღოს...
ღმერთმა ნუ ქნას და –
ცა და მიწა უცვებ შეერთდეს!
და სწორი გზები გახდეს
ირიბი,
მაინც, ვით ბაყბაყს –
საუკუნეს ოცდამეერთეს,
ყელში უთუოდ გაეჩხირები...

2001



ბოხნარის მებალითები

აღმოსავლეთ-დასავლეთით,

ჩვენს წინაპრებს უფლის შიში
თან დასდევდათ,

როგორც ზარა.

ჭვრეტ წარსულის მაგალითებს:

იმერხევის “ვეშაპებს”¹ და
გოხნარის დიდ “მეგალითებს”¹.

2009

¹ – ქართველ წარმართთა საკულტო ძეგლები
 (“მოხნარი” – თეთრიწყაროს რ-ნი, პირველი
ათასწლეული)



ხილვა: ზინიკიელები

“ოდოია”¹ გუგუნებს

და უღიმის მზე ყანას.

მძინარ რედუტკალესთან²

ორჩხომელიც³ იელვებს...

და ვჭვრეტ ფინიკიელებს:

ვით ძარცვავენ ჩემს კოლხეთს –

“ოქრომრავალ ქვეყანას”.

1963

¹ “ოდოია: – ნაყოფიერების დვთაების “ოდოს”
საგალობელი კოლხურ პანთეონში

² რედუტკალე – ქულევი

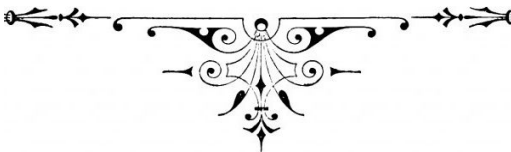
³ ორჩხომელი – კატარღა, ოლანჭკანდირი, ნავი



შემოდგომა ფსალმუნებში

თავზე ახურავთ ყინვის ჩაჩქანი
და შორით ჩანან მწვერვალები
თვალშეუდგამი.
მიწას დასცქერის ცა მოხიბლული.
მთიბველები კი შემოდგომას
ქეგლებს უდგამენ...
ბილიკს მიჰყვება მთისკენ –
“მთიბლური”.

1971



ნუსხა-ხუცურსა და მრგლოვანს

ხუთი ათასწლეულის

იქით –

ჰერთა მიწაზე,

ჩვენი დიდი წინაპრების

სულთა, ისევ ისმის გლოვა:

- მისტირიან აწ

მტვერწაყრილ

ნუსხა-ხუცურსა და მრგლოვანს.

1964



მცხეთა – 3500

ათასწლეულებით შეფუთვნილი –
მთებს შუა წევს...
და კატის კნუტივით
ვერაფერს ხედავს...
და სულს ძლივს ნაბავს –
ქალდეველთა სოფელი
თუ დაბა –
მცხეთა.

1959



ტოტემი

ადრე ჩვენი წინაპარი
 თაყვანს სცემდა ჭყონდიდსა¹ და
 მის ძველ ტოტებს,
 და სწირავდა მსხვერპლად ბავშვებს
 და მისდევდა მის ბრმა
 ტოტემს!²
 ტრიალებდა ცოდვის კვერი.
 ... უფრო ადრე ძეგლს უდგამდა:
 კოლხი – კუროს,³
 კამენს – ჰერი.⁴

1979

¹ ჭყონდიდი (მეგრ) – დიდი მუხა (აქედან – გიორგი ჭყონდიდელი – დავით აღმაშენებლის მოძღვარი).

² ტოტემი – (ინგ. ამერიკელ ინდიელთა ენიდან) – ცხოველთა და მცენარეთა თაყვანისცემა, როგორც მფარველის

³ კურო – ბუღა, ხარი, “კურული” – საკულტო, რელიგიური დღესასწაული კოლხეთში

⁴ ჰერეთი – ჰერთა (ქართველთა) პრეისტორიული ქვეყანა, სადაც თაყვანს სცემდნენ კამენს (აქედან “კამბენოვანი” – ქიზიყი. ძვ. წ. VI ს.)

ამირანტ – მთა

ქრისტეს ნათლულს შეერკინე
და იმან კი,
ვით თვით ზევსმა,
ამირანტ-მთას, სადღაც რაჭას,
მიუვალ და შავკლდეს ლექსის –
სამუდამოდ მიგაჯაჭვა.

1994



კოლხეთი – XV-XIV სს.

დიდ კოლხეთის –

ცისქვეშეთში

ცხოვრებაა საამური.

და ყვავილობს “კუტაია”,

ვითარცა ზღვის გაღმა ური.

შადრევნებით რძე გადმოქუხს...

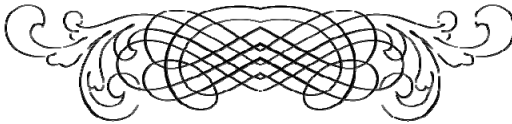
სასახლეში ოხრად ყრია –

ოქრო,

გუნდრუკი და

მური.

1999



სულიწმინდის კარნახით

ზე-ცას იღუმალების
რკინის ფარდა ახადე!
მერე ფუნჯით მთიების,
რაც ჰპოვე და
რაც ნახე,
ყველაფერი დახატე,
სულიწმინდის კარნახით.

1973



ლოცვად იღგნენ ქედები და
ბორცვები,
შენსავით მგალობელი –
ღვთიურ მონადირეთა,
რომელთაც დღენიადაგ –
აწვალებდათ ოცნება,
ოქროს თევზთა,
ოქროს რქიან –
ირემთა.

1979



პიროს მეორე, დარიოს პირველი

ვით რომაელ ორ მეფეს,¹
ასევე ორ დიდ სპარსელ
ხელმწიფეებს –
კოლხური
გვარიცა და ძირი აქვს:
(ქვეყანა გადარიოს!!!)
პირველია – კიროსი²
და მეორე – დარიოს!³

1972

¹ ორი მეფე – იგულისხმება რომის იმპერატორები:
კვინტილიანე და ვესპასიანე
² კიროს დიდი მეორე (559 – 530)
³ დარიოს პირველი (522 – 486)



როგორც ყვავილი ღანძილის

ასეა წუთისოფელი,

ვითა იტყოდა დავითი:

უძილობა გვეჭირს,

ხან ძილი...

ვარდ-ყვავილებით მოფენილთ,

აქ ყოფნა გვინდა

ხანგრძლივი.

მაგრამ დღეები გვიმოკლებს

სიშორეს დრო და მანძილის.

და ვჭკნებით უამთა

მინდორზე,

როგორც ყვავილი

ღანძილის.

1967



ისვ “კოლხური ფსალმუნები”

არ იქნება შენს “ფსალმუნს”,
ვით შენს ცას და
შენს მიწას,
ცეცხლი გამოეღიოს!
რადგან იგი, ვითარც მზე,
თავისთავში შეიცავს
წყაღბადსა და ჰელიუმს.

1994



შამს ქუჯის და ფარნავაზის

ათასწლეულების იქით,
მეფობის უამს კოლხეთს –
ქუჯის
და ქართლში კი – ფარნავაზის,
გაუვალი ტყე ყოფილა
ზეთისხილისა და ვაზის.
ასკდებოდა ქვევრებს ღვინო,
ვით ტალღები მტკვარს და
ფაზისს.
მოწმე არის ცა – ქართული
და ბეჭედი ზედ მზის აზის.

1983



აბზუ – აფსარ – ენბური

ასურეთში კი არა,
ისე, ვით სამება,
მე კოლხეთში მეგუღვის –
ღმერთი შუმერ-აქადთა –
აბზუ¹ –
აფსარ² –
ენბურ³.

1975

1, 2, 3 მიწისქვეშა მტკნარი წყლების ღვთაება (ძვ. წ. მე-12 ს.)



60

ჰა, სამოცი მიინავლა,
რაც მშობელი მიწის ტრფობით
ხარ ნასმურად
და მასმურად.
და კვლავ წირავ ღმერთს –
ჭედილას,
რადგან ოქროდ მოჭედილი –
მშობლიური ცა გახურავს.

2001



კიტრიშული კარაბადინი

სადღაც სპარსეთს...

კოლხი დედა,

პონტოს პირას დანაბადი

(ისე, როგორც მედალიონს),

ფარულად დაატარებდა –

ძველ “დედაბრულ დამწერლობას”

და “კიტრიშულ კარაბადინს”.

1972



სიმატოვე

ქარი მთელი ღამე –
გათოშილ ხის ტოტებს
ჩემს ფანჯრებს გიჟივით
ახლიდა...
ფიქრებმაც დათვივით დამტორეს
და ცოცხალ-მკედარი –
მარტოკა დამტოვეს
და გამთენიისას გავარდნენ
სახლიდან.

1973



სულუმალი მილიდელი

შორეული წარსულის

კლდეთა ციცაბოების

წარწერებში დავეძებ...

(მგოსნის აღლოს მივენდე!)

მაინც ვედარ ვპოულობ –

ტიგლტ პილესარ მესამის

“სულუმალი მილიდელს”.

1970



მონეტები

ბუღა – (ხარი) ამშვენებს,
კოლხ-იბერთა მონეტებს.
დრო ყოფილა ოდესღაც,
რომ კოლხნი და იბერნი,
ხარის კულტს რომ მონებდნენ.

1968



თბილისი – 1500

აკვანს ურწევენ მოხუცი მთები,
“ნანად” ჩაესმის შრიალი
ხეთა...

და შემოურტყამს მტკვარი,
ვით ხრმალი

და...

თბილისისკენ უჭირავს
თვალი –
მცხეთას.

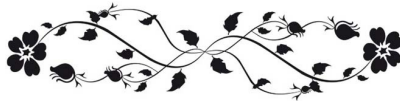
1972



კოლხთა წარსული

მაშინ ებრძოდა ბნელს და
ავსულებს,
როცა ნათელის აღარ ჩანდა
ქვეყნად ნასახი.
და... შენ მძინარე გააღვიძე
კოლხთა წარსული,
მერე ფერებით “ფსალმუნებში”
შემოიტყუე
და, ვით შეგეძლო, დააპურე
და დაასახლე.

1971



სადღაც,

აღმოსავლეთით,
მამალმა მზე იყივლა
და მერე ხმა გაკმიდა!

ჩაქრა შუქი ვარსკვლავთა –

მირიადი –

სარკმლიდან.

1960



შარას კი არა, მიყვებით ბილიკს,
და ხშირად ღება მიმწუხრის
ბინდი,
რომელიც დაღლილთ ანიჭებს შეებას,
იღლება კარი –
იქ ბევრი მიდის...
იკეტება და...
აქ ცოტა რჩება.

2004



ანდრეზი¹

ავსულები პატრონობდნენ –
თეთრ არაგვს და
მერე – შავს!
მაგრამ გმირმა იახსარმა,
ფშავ-ხევსურნი გამომგლიჯა –
რადგან თითო არ ჰყოფნიდათ
თითო ინჯად!
დეკებსა და წყაროს წყალის
მოდარაჯე გველეშაპს.

1972

¹ ანდრეზი – მითოსი, მითი



ამაღლება

მეხთა ტეხა და იყო ქუხილი
და მაცვიოდა ვარსკვლავთა
მტვერი.

სადღაც მზე იღვა მცხუნვარ ამინდად.
უსამანო ცის ავხადე ჭერი,
ასე გავედი დღეში,
ღამიდან.

1964



პონტოს პირას –

ცაზე მოჯთან თუ მედეას,
თეთრ ბაღებთან,
იქ, სადაც ხე დგას ჩინარის,
ვით ქვეყნის დასაღიერი.
უცებ გაჩნდი და უცებვე
გაქრი და გაუჩინარდი,
ვით წყლის პირას მომტირალი
ტარიელი.

1978



შენ კოსმოსში ბინადრობ

სანატრელი რა დაგრჩა!
ან რა უნდა ინატრო!
ზე-ცა სულეთია
და იმიტომ გააკოცა.
შენ კოსმოსში ბინადრობ...
და შენთვის სულ ერთია,
მიკროცა და
მაკროცა.

2001



მიიღია ერგასი,
ველი უამთა მოხელთვას,
რომ “ახალი კოლხეთი”
“ოქრომრავალ –
ქვეყანად,
ვაქციო “ძველ კოლხეთად”.

1991



მას მორჩილებს ზღვა და ხმელი,
დღეებს თითისტარზე ართავს.
და მილაღავს, ვით ცხერის ფარას –
ერთად –
მტყუნსა თუ
მართაღს...

თუ ჩემი ხმა მოგენატრათ:
ყური უგდეთ ქარში შავ ზღვას,
ან დაუხვდით ენგურს –
ჯვართან.

1964



რწულიანთ თუ ურწულოთ,
გარდასული დღეების
ისევ კლავთ აგონია,
რადგან ზოგ-ზოგ “მეზობელს”,
ვითა დიდი ხნის წინათ:
ბათუმი და გონიო
კვლავ თავისი ჰგონია.

1989



ორი იოანე

საქართველოს მზე ენოთ
მახვილივით აღესიღ –
უკვდავებით მოსიღებს...
ახლაც...
დიდისნის მერე,
სინას მთიდან ხმა მესმის –
ორ დიდ იოანესი:
მინჩხისა
და ზოსიმეს!

1974



**მეგალითები,
მონოლითები**

გოლიათი წინაპრების

გონით ნაგებ მეგალითებს,¹

“ვეშაპებს”² და მონოლითებს³

ცხადად ვხედავ...

და წამითაც

არ მორჩილებ ლეგენდებს და

არც არასდროს მონობ მითებს.

1986

^{1,2,3} – უზარმაზარი ქვის საკულტო ძეგლები



**ბალახტიკები,
პლანეტები**

ცის უსამანო სიერცეში,
ადამის მოღმა ვერ დათვლის
გალაქტიკებს და
პლანეტებს...
ალბათ, ვითარცა მთიები,
მირიადს გადაამეტებს.

1987



ოსკ კოლხეთი

აღარ ჩანდა ცა და მიწა,
კოლხეთი კი თვალს ახედდა
და წყვდიადში მიდიოდა...

უკან ათასწლეულები
მიჰკიოდნენ –
მიკიოტად.

1962



კანანელი და მატათა

ქრისტეს რწმენა აქციეს
მათ წესად და ადათად
და ცას ცრემლი მოსწმინდეს!
აი, მიტომ კოლხეთი –
სანთელს უნთებ ორ წმინდანს –
კანანელს და
მატათას.

1969



ზმა

“აუტანელია რომელი დამპყრობლების
მსუნაგობა...”

მითრიდატე VI ევპატორი

ზმა მოაქვს პონტოდან ქარიშხალს,
სამყაროს ურუანტლად რომ უვლის
და სიკვდილს სიცოცხლეს რომ
აშეებს:

- მგლის მადა გამოყვათ,
მგლის ძუძუთ
გაზრდილი,
რემის და რომულის –
სისხლით გაუმადლარ ნაშიერთ!

1981



პოეზი

სიცოცხლეს და სიკვდილსაც –
ორივეს რომ იფერებს,
ვითარცა კაპოეტი.¹
მთვარისა და
მზისფერი,
მწვერვალია პოეტი.

1965

¹ კაპოეტი – “ფრინველი წელიწადგამოვლილი” (საბა).



დიდ ქვეყანას კოლხეთის

ჰელიოსის შვილობილს –
 მზის და მთვარის ფრთებიანს,
 ციდან ოქროდ მოხეთქილ –
დიდ ქვეყანას კოლხეთის –
 ეშმა დაუფლებია,
 ისტორია დაკარგულს!!!

1960



**ტიციან ტაბიძე,
პაოლო იაშვილი**

ჟამი საუკუნეებს,
ვითა ზვირთებს ფაზისის,
დავიწყების შავ კლდეებს
ისევ ისე მიაშლის,
ვით წარმართთა წარწერებს.
მაგრამ ბუზს ვერ აუფრენს,
ტაბიძეს და იაშვილს –
რჩეულ “ცისფერყანწელებს”.

1964



სინათლის სვეტი

მიაპობს დროსა და სივრცეებს
და უძლებს მესხა და
ქარტახილს!
ადარ წყვეტს ზეცაში ხეტიალს...
რადგანაც მზისაგან ნატეხი
პოეტი –
სინათლის სვეტია.

1969



იოანეს სახარებას
და ბიბლიას,
უამს მწუხრისას რომ შევევლი,
კვლავ დგას წარღვნის სიმყუდროვე.
წუხს კამეჩის ყროყინის ხმა
შორეული:
– ნოეეე!..
ნოე...

1959



ხილვა: მოსე და მარიაში

ათასეულ წლის მერე,
წვიმაა თუ ქარია,
ზეცის თაღს აბნელებენ
ყვავები და ქორები...
და ვჭვრეტ მთაზე ქორიბის,
მაყელის ბუჩქთან მუსლმოყრილ
მოსესა და მარიაშს.

1966



მწუხარი

სადღაც ერთი ვარსკვლავი
ციდან ლამობს აწყვეტას,
რადგან მას ელოდება –
სივრცეები გაშლილი...
ზღვად მიმწუხრის შავ ტოტზე
მზე ზის მამრი შაშვივით
და თვალეზდახუჭული
გალობს ნაწყვეტ-ნაწყვეტად.

1958



რადგან საუნჯე უთვლელი
განგებამ მისთვის ინება! –
პოეტიც ზღვაა უძირო
და, ვით იტყოდა რუსთველი:
– შედის და...
გაედინება...

1996



ჰემინგუელს და იაშვილს

როს ხსოვნა დღეებს გარდასულს,
სულ ერთმანეთზე მიაშლის,
იელვებს სახე დრაკონის.
თოფის ქუხილი წყვედიადში,
არ ვიცი,
რატომ მაგონებს –
ჰემინგუელს და იაშვილს!

1973



**ხილვა: წმინდა ნინო
ბაბალოკიელი**

ათასეულ წელთა მერე,
ზედაზენზე რომ ავალ
და გავხედავ ქართლის ველებს,
ჟამთა ნისლში ისევ ვხედავ:
წმინდა ნინოს ჯვრით ხელში და
ფეხშიშველას –
მცხეთისაკენ მომავალს.

1968



პოეტის სული

ცოტნეს ახლდა დადიანს
მცხუნვარ მზეზე ანისის.
მზე ბუგავდა დარდიანს,
ცეცხლი წვაავდა კრწანისის
(თათარს არ იკარებდა
ჩე გოლა და ლებარდე).
და ესმოდა ყიჟინა დიდგორის და
მარაბდის.
პოეტს სული უკვდავი ეღვა დაბადებამდე
და ედგმევა სიკვდილის შემდეგაც და...
მარადის.

1994



ნოე ჩამოდის სინათლედ –
ვარსკვლავების ჰიმნია –
მიწის ნათლით მოსავი.
მგოსნის ხმაც –
მედინია,
მზის სისტემის დროსავით.

1969



“ყოფნა, არყოფნა, საკითხავი აი, ეს არის”
შექსპირი

ჩვენ, გადამფრენი ფრინველებივით,
აქ ყოფნის ხის ტოტებზე
ვსხედვართ,
სანამ არყოფნა აგვიქშევს.
უფრო სწორად კი,
ჩვენ სიცოცხლეს –
ვართ მიჯაჭვული,
სანამ სიკვდილი აგვიშვებს.

1975



მზე

სამყაროს უდიდეს დღესასწაულს,
საარის ხმაზე ყოველ დილით,
ყველგან და ყოველთვის
მზეს ელიან,
რადგანაც იგი –
ადამის მოდგმისთვის –
ლოცვის და გოდების
კედელია.

1971



ზეცა – სკაა კოსმიური,
გამგებელი მზეა – დედა.
და ცრემლებად ცვივა ნამი,
როს უამურ სიზმრებს ხედავს.
ძიღამტყდარი ვარსკვლავები
მეხსიერებაა ღამის.

1961



იმედის დასამარების
გადააგორეთ ლოდები,
ამაღლდით, როგორც მესია!
სიკვდილის შიშით –
სიკვდილი,
სიკვდილზე უარესია!

1966



მეხმა სიხუმეს გადუტყლაშუნა,
გადაიქროლეს სივრცეები
ელვის კვიცებმა...
შეწყვიტეს ვარსკვლავებმა მასლაათი.
ცას უკეთია მოვერცხლილი
მთვარის საათი
და უთვლის დედამიწას
მაჯისცემას.

1968



კარგად იცი,
ვინც ხარ,
რაც ხარ,
რა გზებით და ბილიკებით,
ოცნებების ახველ ცაშდე.
შენც ხომ, ჩემო,
მზე არა ხარ,
საკუთარ თავს არ ხედავდე!

1974



მიწა-მკურნალი

ადამის ძის მოსვლის დღიდან –
ყოფნასა და აქ არყოფნას,
ფარული რომ მიდის დავა,
ეს აშკარად ჩანს უდავოდ!
ბოლოს ყველა მოურჩენელს,
მიწა კურნავს სამუდამოდ.

1988



ასეა ოდიდან –

სიკვდილი მოდის შინ,

აკითხავს სიცოცხლეს

და... დრო, ვით გარბის –

ცუდის მოლოდინში,

კარგისას,

კუსავით მიცოცავს.

1962



მზისა და მთვარის ჰიმნი

“ბუა დიდა რე ჩქიმი,
თუთა მუმა ჩქიმი,
ხვინა-ხვინა მურიცხეფი –
და დო ჯიმა ჩქიმი”.
 (“მზე დედაა ჩემი,
მთვარე – მამაჩემი.
მოციმციმე ვარსკვლავები –
და და ძმია ჩემი”)

ეჰეი!

როდის...

ვინ იცის...

მილიონის წლის წინათ –

მთვარისა და მზის ჰიმნი

ჰქონდათ კოლხებს –

იბერებს!

მიტომ არ იკარებდნენ

სიკვდილსა

და სიბერეს.

1961

შიში

ქვეყნად უბედურების მომტანი

შიში –

ცეცხლია და ხანძარია.

და იგი, ვით ტრამონტანა,¹

გალობს არყოფნის არიას.

შიში სიკვდილის მაცნეა და...

სიცოცხლის –

უცაბელი თავზარია.

1986

¹ ტრამონტანა (ესპ) – ჩრდილოეთის ცივი ქარი
სმელთაშუა ზღვაში



მზე

რაც არის და რაც არ არის,
სულიერი და
უსულო,
ყველაფერი მზეს ერთვინ...
მზე – ღმერთია...
მილიონი მზე არის და...
მაგრამ მაინც მზე –
ერთია.

1979



წარსულიდან ქარიშხალს,
აფრების თეთრ ტკაცუნთან,
ხმებიც მოაქვს კიროსის¹...
და... კანკალებს კოლხეთი,
პონტოს –
სანაპიროთი.

1964

¹ კიროსი – სპარსეთის მეფე



ვარსკვლავებით ნაგები

ცა –

ციხეა ქვიტკირის.

უსულოთა სულები,

სარდაფებში იქ ყრია

და ჩვენ ჩუმად მივსტირით.

ჟამს კი უბედურების –

სიცოცხლეც და

სიკვდილიც,

თავს კვლავ ერთად იყრიან.

2009



ატლანტიდელ ქალღმერთებს

ჩამსხვრევია ზე-ცას მინა,
ჰელიოსი მზეს აელვებს
სსოვნის ოკეანის ფსკერზე –
მარადიულ ძილით ძინავთ
და ვერაფრით ვერ ვადვიებ
ატლანტიდელ ქალღმერთებს.

2013



ვითარცა დარეჯანის ძე,
დევეს ვებრძოდი ნიადაგ
და...
მერე, როგორც პოეტი,
ლეგენდებიდან მოვედი,
თუმც ცოტა დამაგვიანდა!

1972



ვინაც გულით ილოცა,
ღმერთმა ყველა აცხონა
(თუმც სიცოცხლე ჰქონდათ იმათ
მწარე და უბემური).

მზე –

სახეა მაცხოვრის,
მწველი,
კოსმოგენური.

1978



ხილვა: ზაბილონი და სოსანა

სანთლით ხელში...

სიყვარულით –

ორივე უფლის მოსავი!

ვხედავ: თავის ქალწულ ნინოს,

“იბერთ ქვეყნად”

რომ აგზავნის –

მამა – ბრძენი ზაბილონი

და ღვთის მონა დედა

წმინდა – სოსანა.

1964



ვინც აღუვლენს უფალს ღოცვას,
ეკლის ნაცვლად
ჰპოვებს იას.

ყოფნა მოჰგავს ელეგიას.
შენ აღიქვამ პოეზიას
ისე,
როგორც რელიგიას.

1979



ხილული თუ უხილავი
მზე,
მთვარე და
ვარსკვლავები,
ცის ქვაბში ვერ ეტევა,
სხვა რამდენი პლანეტა და
სფეროები,
ყრია ბნელში ბელტებად!

1989



კოლხური მზე

შენც,

ისე, ვით აფროდიტე,

როცა იშვი ზღვის ქაფიდან,

იგრძნეს ოკეანეებმა,

ზღვებმა,

მთებმა,

მწვერვალებმა...

და სამყაროს მოეფინა –

კოლხური მზის ელვარება.

2012



კიპარისი

ორთაჭალის ბაღებთან,
მტკერის მარჯვენა ნაპირზე
დგას ხე კიპარისის,
და მას მოფარებული,
ჩუმაღ ისარს მიმიზნებს
ვიღაც, როგორც პარისი.¹

2010

¹ პარისი, რომელმაც ქუსლში სასიკვდილოდ დაჭრა
ბერძენთა უმამაცესი გმირი აქილეუსი

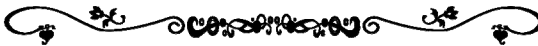


განთიადის ვარსკვლავი

ზესკნელსა და ქვესკნელს შუა,
ნათლის სვეტი დგას დიადი.
სიშორის ცის ელვარება
დედამიწას სულში ატანს.
და...

ვარსკვლავი განთიადის
მაცხოვარის მოჩანს ხატად.

1980



სიბრძნის ღვინო

ქვეყნად მოსვლის დღიდან იბრძვი,
აიეტის კოლხეთმა რომ
არასოდეს დაიგმინოს.

რადგან ცაში დამარხული
ვარსკვლავების ძველ ქვევრებში,
ისევ მეგულება სიბრძნის
“ძველი, დაწმენდილი ღვინო”.
(ესაია წინასწარმეტყველი)

2000



შამბალა და ანდები

ვით ცამცუმმა,

უსუკმა და ამირანმა,

დევებთან და ავსულებთან

იბრძოლე და იომე...

(აისრულე გულის ყველა ნადები!)

და დაყარე ღია ცისქვეშ –

მთები კავკასიონის,

შამბალა და ანდები...

2005



აღსარება

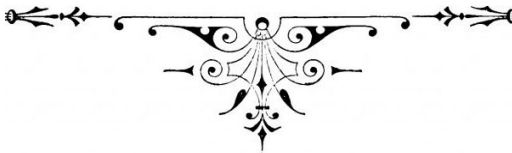
მოსულს ციდან არყოფნის,
მეფის პორფირი გშვენის.
ცისკრის კარი შეაღე.
და... “იქცეს ბნელი შენი,
ვითარცა შუვა ღღე”.
(ნებარი ავგუსტინე.
“აღსარება”)

1979



წუთისოფლის ტიად გზაზე –
თუ მოგშივდა და
შეგცივდა,
დაელოდე ცეცხლს და ზეფირს,
და წყალობას –
სიტყვის მეფის,
სადაც იშვი იმ ზეციდან.

1960



ღამე მოჰგავს ჰარამხანას,
სადღაც ბნელში ხმა ირწევა,
თითქოს ვიღაც საჭურისს ელის...
შენ კი, ჩემო!

ხელთ გიპყრია ხრმალი
რწმენის,
წელთ გარტყია “უფლის
მთელი
საჭურველი”.

1965



ხშირად ხდები ავად ლექსით

ვითარცა მზე ოქროს სხივით,
სულ ივსება ოქროს ფიქრით,
შენი ოქროს ცის ურნები.
რადგან უფლის მადლი შესვი,
ხშირად ხდები ავად ლექსით
და ლექსითვე იკურნები.

2016



ოშკს, იშხნს, კოლა-არტაანს

საქართველო მის შვილებს:

- ტაო-კლარჯეთს¹ და

შავშეთს²,

ოშკს³,

იშხნს⁴,

კოლა-არტაანს⁵,

სანამ სული უდგია,

ყვავ-ყორნებს არ გაატანს.

1966

^{1, 2, 3, 4, 5} - ამჟამად თურქეთის ტერიტორიაზეა



ვითარცა მზე პირმცინარე,
რომ დაუვლის ყოველ
დილით,
ქალაქს,
სოფელსა და აუღს,
ასე ყოფნაც...
არ ყოფნას ვინ აღირსება –
თავის ღამაზ დღესასწაულს.

2013



კიმირიელთ სასანიდებს

“ოქროს ურდოს”,

კიმირიელთ,

ქართველთ მუსრავ სასანიდებს –

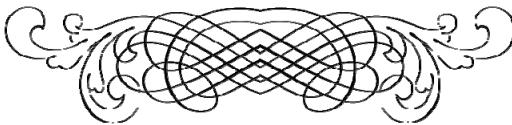
დავიწყების ვირ-თაგვები

შესევია,

ვით ძველსა და მიტოვებულ

სასიმიინდეს.

1965



ცაა – უფლის სავანე

სიხუმიდან გამოკრთის

მთვარე,

ვით პატიება.

და სიშორის მინდვრებზე –

სერაფიმთა გალობის

ყვავის იასამანი...

ცაა – უფლის სავანე..

სამოსახლო მთიების...

1964



ჰერმეტული

ეს შენ გამოიგონე –

ერთი,

სამს რომ უდრიდეს!

ისე “გმანავ” სტრიქონებს,

თითქოს ბაძავ ეგვიპტელ

ჰერმესს –

სამგზის უდიდესს.

2014



მგოსანი

ვითარც უფალი, მგოსანი,
რადგანაც ცაში ბინადრობს,
მისი შექმნილი გგონია –
ყველა ლეგენდა
და მითი,
თეოგენ¹ – კოსმოგონია.

2008

¹-თეოგონია (ბერძ.) – ღმერთების წამოშობა.

²- კოსმოგონია (ბერძ.) – სამყაროს წარმოშობა.



ბედიის ტაძარი¹

ამაქვეყნიურ მზეს გამოესალმნენ –
დედა – გურანდუხტი და
მეფე ბაგრატ მესამე –
როდის?! –
სულს დაფავს თარიღი,
“მაშველის” მოლოდინში:
აქ განისვენებს ოდიშის –
“დიოფალ – დიოფალი” მარისი.

1971

¹ _ ბედიის ტაძარი 999 წელს ააგო ბაგრატ მესამემ – გაერთიანებული საქართველოს პირველმა მეფემ.



ბაწარაული

სამშობლოს მტრებს და
ორგულებს,
ზარავთ შენი ხმა გმირული
და თა ნაც შენი ლექსების
ყველა ნაჭედი სტრიქონი –
ხმალია “გველისპირული”.

1993



კოლხმა გამაკეთა მე

ორსულ ქვევრებს და კოკებს,
დოქებსა და ჭინჭილებს –
(მხრებზე ათასწლეულთა
მზე რომ გადაიჭიმეს!)
გამობერილ მუცლებზე –
მთავრულ – მრგლოვან –
ნუსხურით
სიამაყით ეწერათ:
“კოლხმა გამაკეთა მე”
და... მით მთელი მილეთი
იყო მონუსხული.

1962



ხევსურული ქული

პარიზს, თბილისს და ჩიკაგოს,
ვით ჩემს ხორგას
და ნატანევს
დამდეგს ფიცი “ათი მცნების”.
და... ხევსურულ ქუდს
ვატარებ,
დიდი ვაჟას პატივისცემით.

1980



აფხაზნი და ოდიშარნი

მითებით და ლეგენდებით

დახუნძლული ცა კოლხური
ესურათ და...

იყვნენ უფლის მოშიშარნი.

და ვითა დიოსკურები,

იყვნენ ნაღდი ტყუპისცალი
აფხაზნი და ოდიშარნი.

1970



ლიკანო

ტყეს შეყუჟულ ბაკურიანს,
ახლა დიდად აღარ უკვირს,
რომ სიმწვანე მოსაგვს
ლიკენს,
რომ ირმეებით და შვლის ნუკრით
ჰგავს –
“ბიჭვინთის მოზაიკას”.

1971



უფალი თუ გაიმეტებს

ცხოვრება კი მუდამ ჭირდა,
მაგრამ მხრები –
შენს იმედებს,
შენს მთებს მაღლა აუზიდავთ...
უფალი თუ გაიმეტებს –
კაცთა მოდგმა წყალს დალევს შენს
კოლხურ ჭიდან
და იბერთა უსამანო აუზიდან.

1960



ხილვა: ხეთი და მიდია

ათასწლეულების იქით –
პონტოს პირას ხოხობივით
ზის კოლხეთი...
და ბარტყებად
ჩანს ხეთი და მიდია.
კოლხურ ცას კი ცისარტყელა,
ვითა აფთი¹ ჰკიდია.

1962

¹ – აფთი – “მასვილი, ბრტყელი და ტანგრძელი” (საბა).



ქარიშხალი ზღვაზე

როს ეური მოჰკრეს დელვას
ქარიშხლის,
ღუზა ჩაუშევს წამს მატროსებმა,
სადღაც კუნძულთან,
როგორც წინა დღეს!
მერე ტალღებში ალბატროსების
ფრთები შეისხეს...
და ზღვის წყვლიადში
გაუჩინარდნენ...

1959



ხილვა: შავშეთ-ერუშეთი

ათასეული წლის მერე,
ისევ წუხილით ვივსები,
რადგან ვჭვრეტ:
შავშეთ-ერუშეთს.
“გურჯისტანისკენ” მომზირალთ –
ცრემლებით სავსე თვალებით
და მოღრეცილი კისრებით.

1961



**ჟაკ მარიტენი,
ჟორჟ რუო**

ო, რამდენი ბაჯაღლო ოქრო,
თვალ-მარგალიტი...
(მათთან ერთად რიოში)
ჩაკარგულა ენგურში,
ხობოსა და რიონში,
როგორც ჟაკ მარიტენში¹
ანდა ვით ჟორჟ რუოში².

1983

¹ ჟაკ მარიტენი – ფრანგი ფილოსოფოსი

² ჟორჟ რუო – ფრანგი მხატვარი



ორი მისტრალი

ლექსები და ლექსები –

ისე, ვით ბრილიანტი!

ორივ ნობელიანტი

(ორივ ნამინისტრალი!)

ორი¹ დიდი პოეტი

და ორივე² მისტრალი.

1969

¹ გაბრიელა მისტრალი – (ჩილე, 1889 – 1957)

² ფრედერიკ მისტრალი – (პროვანსელია, 1830 – 1914)



ხილვა – “მარი”

როცა ფიქრით ევფრატის
ცივ ნაპირებს შევუვლი,
გაიელვებს ქალაქი –
ხუთიათასწლეულის
იქით მდგარი...
მოსული,
ვით ლეგენდა აქამდე.
“მარი”¹ – დიდი სამეფო შუმერის და...
აქადის.

1965

¹«მარი» – უძველესი ქალაქი – სახელმწიფო
მესოპოტამიაში (ძვ. წ. XXVII)



საიდანღაც მოფრენილმა
ქარმა უცებ იწივლა
და ზღვისპირას მოთამაშე
ტალღა, როგორც წიწილა,
აიტაცა წყველიადში,
სადღაც წააწივწივა.

1957



ზოგი რწმენით სნეულია
და ზოგს ვნებით
ბაგე უთრთის,
რადგან ტრფობის ზოდი იქ ძევს.
ორი ათასწლეულია –
ათი ქალწულთაგან
ხუთი –
ისევ ელოდება სიზეს.

1964



შენი კოლხეთი

“ოქრომრავალი” შენი კოლხეთი,
არ გშორდება და ძილში
გაბოდებს...
და გელანდება გილიოტინა
და ეშაფოტი.
წამებული და ძელზე გასმული
(ვით საქართველოს დიდი
წარსული!)
წყალს მიაქვს შენი მზე,
ვით ნაფოტი!

1989



ჭეშმარიტების ტევანი

ვით “სახარება” ოთხივე,
და “მრავალთავი სინური”,
ოქროპირივით დაღადებს:
- გათენდა?! –
უნდა დაღამდეს!
/ძნელია ღამის თევანი!
მაგრამ ის ვაზის კვირტია,
“ჭეშმარიტების ტევანი”.

1972



გზას კი ყოფნა გვასწავლის

ფეხზე გამობმული გვაქვს

გზები,

როგორც ბაწარი.

არვინ უწყის დღეები.

უამმა თუ სად მიმალა!

გზას კი ყოფნა

გვასწავლის,

არყოფნისკენ მიმავალს.

1993



როცა რომს გადავუფრინეთ,
 ძუ მგლის ყმუილი მოგვესმა –
 რემ და რომულის
 გამზრდელის.
და აყაყანდნენ ბატები –
 ხილვაზე ზე-ცის მეველის.
 წამს გაიელვა ხატებამ,
 ასულის სიონეველის.

1983



ათი მნათი

დავიწყების კუნძულიდან –
შენ კოლხური მზის
და მთვარის
თავზე გადგას ათინათი
(ცის კიბე კი აქ იწყება)
და შორეულ გზას გინათებს,
ისე, როგორც “ათი მცნება”,
ბრწყინვალეა ათი მნათის.

1967



რუალ ამუნდსენ

ამ ღამეულ უღრანში –

ნათელს ვეღარ ვპოულობ!!!

და მეც,

რუალ ამუნდსენ!

ვით პოეტი აულო,

ხალხს,

კვლავ ვაგდებ ნამუსზე.

1998

¹ რუალ ამუნდსენი – ნორვეგიელი მოგზაური,
პოლარეთის მკვლევარი (1872 – 1928)



პატია და გუნება

რა ვქნა,

არ მხიბლავს დანტეს სონეტი,

და არც პეტრარკას –

ვიწვი აღერსით.

ლექსს მოკლე ვადა აღარ უხდება,

ის უნდა ჰგაედეს –

გრძელტარიან მახვილს

აღესილს!

1960



1941 წლის 15 მაისი

(ვარიანტი)

პარას ჭალაში იდგა მაისი
და გაზაფხული წნავდა
გვირგვინებს,
შენი ყოფნის ცა როცა აგრგვინდა...
და შენც სიცოცხლის ბაღში
წამით “შემოირბინე”
შიშველ-ტიტველმა... და აი, ახლა,
წასვლა არ გინდა!

1961



სურვილი

ნეტავი მზემ მიმიკაროს
და მეც ისე,
ვით იკაროსს,
ფერფლად ვიქცე!
დე, დავიწვა!
სურვილი მკლავს აქ მოსვლიდან:
რომ საწყალი დედამიწა
და დავინახო
კოსმოსიდან.

2016



აიეტის ნაშიერი,
კოლხთა მეუფობას ღამობ
და ედრები ფიქრით თეზევსს¹.
ვით გმირნი და მონადირე –
ხშირად იჭერ ოქროს თევზებს
და ოქროსფერრქიან
ირემს.

1966

¹ თეზევსი – უდიდესი ეროვნული გმირი ჰერატეს შემდეგ. მოგვიანებით ათენის მეფე



ღმერთს მინდობილი, ვით მაცხოვარი,
ფარისეველთა ჯოგს არ
იკარებ.

ზურგს გიმაგრებენ დღეთა ტინები.
შენ კი არა ხარ კაცი –
თვითკმარი,
ცასა და მიწას ეპოტინები.

2015



საუკუნე მიიღია,
რწმენის ქვაზე აღესიღი,
რომ ელვარებს შენ წინ დანა.
დრო მოვა და
ვით ილიას,
შეგრაცხავენ შენ წმინდანად.

2001



მოლოდი

საქართველოს ზღვისკარად –
ლეგენდიდან მოსული,
თოვლით შუბლშეფეთქილი
დგანან მთები ორსული
და ელიან იალონს,
უნდა იმშობიარონ:

ამირანი!

აბრსკილი!

არამხუტუ!

ბეთქილი!

1989

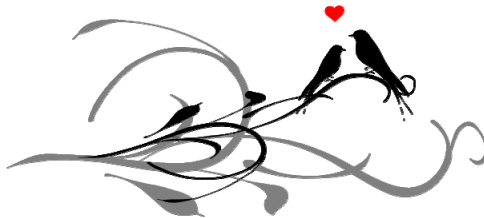


ფაზისი და თერმოდონტი

“არგონავტებმა როცა თერმოდონტეს
ჩაუარეს, უკვე ფაზისში მოხვდნენ!”
აპოლონიოს როდოსელი

ათასწლეულების მერე,
როცა “არგოს” იხსენებენ,
კოლხთა გულებს შავფრთიანი
დარდი კორტნის...
და ივსება აფრიანი ნავებით და
გლისერებით,
ფაზისი და თერმოდონტი.

1957



უფლისადმი აღვლენილი

ეს პატარა სტრიქონები –
საქართველოს მაღალ ცისქვეშ,
ღამე თეთრად ნათევარი,
ცაში ღოცვად ავლენ დილით,
და ვით შენი “ფსალმუნები”,
ერთი დიდი ვედრებაა –
უფლისადმი აღვლენილი.

1993



ცეცხლს, წყალსა და ჰაერსაც

პარნასის მთებს ტორს სცემენ,
შენი შავრა რაშები!
(მათ დრო “ეუარესათ!”)
შენ კი ეთამაშები –
ერთად ზესკნელს და
ქვესკნელს,
ცეცხლს,
წყალსა და ჰაერსაც.

1969



ადგილის დედა

დმერთს ცეცხლი იმიტომ მოვტაცე,
და ქვეყნად იმიტომ მოვედი,
რომ მიწას ბორკილი ავეყარო.

და...

ჩემთვის, ვითარცა პოეტის,
ადგილის დედაა სამყარო.

1969



მეცამეტე ცა

არც მეშვიდე,

და არც მეცხრე!

მეცამეტე ცისკენ იღბვი –

(მზის გულით და მთვარის
ფილტვით).

სადაც მხოლოდ სინათლეა,
ელვისფერად ჟღერა სიმთა.

სადაც უფალს ტახტი უდგას,

გალობს დასი სერაფიმთა.

1979



სიყვარულით პირველქმნილით

როცა ღამეს მამლის ხმაზე,
დაედება ფერი ლილის,
როცა დილა მზეს იცინებს,
სწორედ მაშინ სიყვარულით –
სპეტაკით და პირველქმნილით,
მიწა –
ზეცას შესციცინებს.

1956



მზე, მთვარე, ვარსკვლავები

მზე სიცხისგან ვერ განიკურნა,
მთვარე – სცივისგან –
სნეულია,
არ შველით დღეები და
არც წამები!
მნათთა ისრებით დაისრული და
ნაწამები –
სამყარო ჩემი სხეულია.

1961



როს მწუხრი ღამის კარებს კეტავდა,
უცებ ძახილი მესმა

კრეტადან:

– კაცის ცხოვრება არის იოტა
და წამით მზისთვის თვალის
შეველება!

მაგრამ ამქვეყნად რა ეშველება –
ადამიანის ცოცხლად მჭამელ
ამდენ მინოტავრს¹.

1992

¹მინოტავრი (ბერძ) – მინოსის (კრეტის მეფე) ხარი, ურჩხული, რომელსაც ჰქონდა ადამიანის ტანი და ხარის თავი



კვანტური ფიზიკა

გზას კოსმიურ უღრანში,
რა ქნან, ვეღარ იგნებენ!
ვარსკვლავებით ნაწერი,
შენი ოქროს წიგნები!
რადგან ცაში ირევა,
მილიონი სფერო... და
მილიარდი პლანეტა –
სადღაც თავს აკანტურებს...
.....
შენი პოეზია კი –
ფიზიკაა კვანტური.

2009



ქორწილი

ჯიხვის რქა სავსე პირთამდე,
სულმოუთქმელად დაცალე...
ატყდა ხორხოცი ბოშური...
შენ კი, ვით შედან ჭილაძემ,
თვალთ შეაყარე ნაცარი,
ყველა მტერსა და
მოშურნეს.

1963



მარების¹ და მაკრონების²,
მაკრისების,³
მაკრალების⁴,
შიშით პონტოს ზღვაში ზვირთნი
აი,
ახლაც კანკალებენ...

1965

^{1,2,3,4} _ პონტოს (შავი) ზღვის სანაპიროზე მცხოვრები
კოლხთა მონათესავე ტომები



ხილვა: აღვა, პალმა, კიპარისი

“ტროას ცხენი” ჩუმად დალატს –
ჭიხეინებს და...

ცას ედება ფერი მოცხრის
და აქილეეს სასიკვდილოდ
ისარს სტეორცნის
კი, პარისი.

თუმც შრიალებს ხე – სიცოცხლის:
აღვა,
პალმა,
კიპარისი.

1967



ვატერლო, დიდგორი

მივიწყებულები ცის და ღმერთების
ხმა შორეული –
შენში გაისმის...
სამყარო გულზე გადაიგორე!
რადგანაც ის იყო შენთვის
კრწანისი,
ვატერლოცა და ველი დიდგორის.

1989



ხილვა: ენქიდუ, გილგამეში

ხუთიათასწლეულის იქით,
სადღაც უღრანი,
დიდი ტყეა კედრების,
სწორედ ქარებს იქიდან –
მოაქვთ შავ,
გრილ ღამეში:
ენქიდუს,
ღვთის – ყვედრება,
ყვედრება – გილგამეშის.

1959



ვით ბოდღერი და მაღარმე

ოცნების ცაში შობილნი,
მიწაზე ვერ დაიცდიან
და თავს ღრუბლებში მაღავენ.
ვითა პაოლო და
ტიციან,
ვით ბოდღერი და მაღარმე.

1958



ხილვა: ამორძალები

ქარებს მოაქვთ წარსულიდან –
ციჟინა და ფართა ჟღერა
ზღვიდან ცეცხლად
ამომძვრალთა.

ფაზისთან და თერმოდონტთან
ისმის კვნესა –
ძუძუმოჭრილ,
შუბლგაჩეხილ ამორძაღლთა.

1958



ქართული “ლექსის” ყამირი
ხომ ერთობ “გადააშავა”,
ახლა “ბრდღვინი” რომ აღინა –
ტრიოლეტებს და სონეტებს.
წამდაუწუმ რომ ახსენებს,
შექსპირმა რა დააშავა,
ანდა სახელმა განჯელის,
თუ მისთვის ლექსის წერაა
უფლის რისხვა და
სასჯელი.

1987



ქუჯისა და ფარნავაზის

აღმოსავლეთ და დასავლეთ
საქართველოს ფარავს ვაზი...
მათრობელა სურნელი კი
ისევ ახდის მტკვარს და ფაზისს...
ცას რომ წვდება ღვინის შხეფი,
ღვაწლი არის ორ დიდ მეფის:
ქუჯისა და
ფარნავაზის.

1989



ადამის ძის ნაშეიერი,
ღვთისმოსავი უნდა იყოს,
სიხარულით შეხედეს “ლილეს”,
სანამ უამი უწესრიგოდ
შეუკრავდეს –
პაღტოს ღიღებს.

1952



ხილვა: აქილევსი, თეტიდა

სიკვდილი რომ არ მიკარებოდა,
ცეცხლზე აწრობდა დედა –
თეტიდა.

და რა იცოდა,
მის შვილს აქილევსს,
რომ სიკვდილი ფეხზე ეკიდა.

1958



ხილვა: კონტაბორას შეითქმულება

კონტაგორადან ქარს მოაქვს

ჩურჩული ერისთაეების:

- მცხეთასთან,

მაღალ კლდეებზე

“ჯვარი” დგას რწმენის დარაჯად...

და ჩვენ კი თათარ-მონღოლებს,

დღეს ვუზამთ ისეთ ოინებს,

რომ ხვალვე ყველა ნოინი¹

აქეთ გვაძღვედეს ხარაჯას.²

1960

¹ნოინი (მონღ) – მმართველი

² ხარაჯა (მონღ) – ხარკი



მოლოდინი

არავინ უწყის სად,
ანდა როდის,
თავს დაგვადგება სულთამხუთავი,
რომელმაც იცის
ქიცმაციც,
ქიციც.

და... მეუფეო!

ნუ გგონია თავი უკვდავი,
სიკვდილი ყველას ჭიშკართან
იცდის.

1989



ვით ვატა და არამხუტუ

ასწლეულებს მიაბოლებ,
ვით ბაბუა მეგრულ თუთუნს.
და ნაღდი და პირდაპირი,
ხარ ძველ კოლხთა გმირთა-გმირი,
ვით ვატა და
არამხუტუ.

1961



ხილვა: იუდეველთა მეფე

“სიკვდილის ღირსი არაფერი ჩაუდენია
იესო ქრისტეს”.

ლუკა (13,23, 25)

ბერები და მღვდელმთავრები,
ვერცხლის მსუნავ
მოყვარულებს,
ორ შაურსაც მიუგდებენ,
რომ დასწამონ ცილზე –
ცილი,
ქრისტეს – “მეფეს იუდეველთ”.

1962



ხილვა: იოანე ნათლისმცემელი

სულის თვალი კარგად ხედავს –
რწმენის მაგიდაზე დახრილს
(მზე სიბნელეს აპობს ღამის)
იოანე ნათლისმცემელს,
ვითარცა ქმნის –
“აპოკალიფსს”
("გამოცხადება").

1959



ჩემთვის დღე ყველა –
არის დიდგორი,
არის კრწანისი,
ველი მარტყოფის...
და შორით რაღაც მოხანს ეწერად!
ვიცი,
რომ კვალში მიდვას
არყოფნა,
მაგრამ...
მგონია, ვერ დამეწევა!

2016



ვით ბადრი და უსუპი,
ამირანი,
აბრსკილი,
შენც მათიდან მოხვედი,
მიტომა ხარ კოლხეთის –
წარსულს გადანასკვილი.

1960



ციცინათელა

კაცი კი არა,

ციცინათელაც,

ღამის წყვდიაღში ეძებს

სიმართლეს...

და აქ დარჩენილ წუთებს წვეთ-წვეთად

ხარჯავს...

შორეულ გზას –

ისინათლებს.

1956



სარჩევი

წინასიტყვაობის მაგიერ5
 გრაალის და მზის ტაძარს25
 ნეტარი ავგუსტინე26
 სუფიები27
 მზის პალოზე დაები28
 *** მზის ნაშიერს და ცის ბინადარს ...29
 ორფეოსით30
 *** როს ჭეშმარიტი წინ გვიღევს
 წიგნი.....31
 დელფინები32
 *** დარდის შიშისფერ ტოტზე
 შექდარი33
 ორ დიდ ალექსანდრიელს34
 გენია35
 *** სულის თვალში ჩაიბუდე36
 სიცოცხლის და ხე ცნობადის37
 *** წარსულიდან გამოიხმე38
 ოქროსფერი ფსალმუნები39
 80040
 ერთგულება41
 ვარსკვლავების ქვებით ნაგებს42

*** სიყვარულის პომილიებს	43
ორი ერესი	44
*** წარსულიდან მოტანილს	45
ოქროს ფსალმუნები	46
ასწლეულები	47
მზის და მთვარის სასწორი	48
*** დღე – ყოველი იდუმალ	49
*** ამ ცისქვეშეთში	50
*** ქაოსიდან ამოსული	51
როგორც ვარდი შირაზის	52
წიგნი – ამირანი	53
*** ათასწლეულების იქით	54
*** ასი ათასწლეულის	55
*** მიმწუხრისას ისევ ისე	56
ჰომა და ჰამოა	57
გაბრძნობა და გამობრძმედა	58
ადამ კადმოსივით	59
მატიტელა	60
*** შოორს	61
პრომეთე და იაკობი	62
*** პოეზიის მაღალ ცისქვეშ	63
არაბები... მონგოლები	64
განჭაბუკების ბალახი	65

ჩვენო მამულო	66
*** პონტოს პირას	67
*** ვერა და ვერ გაამრთელე	68
აღბათ...	69
შუმერთა და ქაღდეველთა	70
*** ღმერთს მთიებით უგალობდი.....	71
პოეზიის იმპერია.....	72
ოთხი სახარება	73
*** სხვებმა გაითავისეს	74
კოლხეთი	75
მთიები	76
ფილოსოფოსთა ფილოსოფოსი	77
*** მზის ცხელ ქუჩაში	
გამოწრთობილი	78
*** საიდანღაც ისევ მოდის	79
*** ოქროს ცის ხის ტოტიდან	80
სირიის თუ პალესტინის	81
მამულო	82
ისევ კოლხეთი	83
*** დღე-ღამის უღრანში	84
*** ზოგჯერ კი ასეც მომხდარა	85
პოეზიის მერიდიან	86
კირ, კამბი, ანშანი	87

ამირანი	88
ლამის სტუმარი	89
ეა-ენქი	90
ქალდე და ჰელიოსი	91
*** ბიბლიიდან ისევ მესმის	92
საუკუნე – XXI	93
გოხნარის მეგალითები	94
ლამე ფშავში	95
ხილვა: ფინიკიელები	96
შემოდგომა ფშავ-ხევსურეთში	97
ნუსხა-ხუცურსა და მრგლოვანს	98
მცხეთა – 3500	99
ტოტემი	100
ამირანტ – მთა	101
კოლხეთი – XV-XIV სს.	102
სულიწმინდის კარნახით	103
*** ლოცვად იღვნენ ქედები და	104
კიროს მეორე, დარიოს პირველი	105
როგორც ყვაილი ღანძილის	106
ისევ “კოლხური ფსალმუნები”	107
ჟამს ქუჯის და ფარნავაზის	108
აბზუ – აფსარ – ენგური	109
60	110

კიტრიშული კარბადინი	111
სიმარტოვე	112
სულუმალი მილიდელი	113
უშგულში	114
მონეტები	115
თბილისი – 1500	116
კოლხთა წარსული	117
*** სადღაც	118
*** შარას კი არა, მიყვებით ბილიკს....	119
ანდრეზი	120
ამაღლება	121
*** პონტოს პირას	122
შენ კოსმოსში ბინადრობ	123
*** მიიღია ერგასი	124
*** მას მორჩილებს ზღვა და ხმელი	125
ხვედრი ქალდეველ-ატლანტიდელთა	126
*** რჯულიანთ თუ ურჯულოთ	127
ორი იოანე	128
მეგალითები, მონოლითები	129
გალაქტიკები, პლანეტები	130
ისევ კოლხეთი	131
კანანელი და მატათა	132
ხმა	133

პოეტი	134
დიდ ქვეყანას კოლხეთის	135
ტიციან ტაბიძე, პაოლო იაშვილი	136
სინათლის სვეტი	137
*** იოანეს სახარებას	138
ხილვა: მოსე და მარიამი	139
მწუხრი	140
*** რადგან საუნჯე უთვლელი	141
ჰემინგუელს და იაშვილს	142
ხილვა: წმინდა ნინო კაბადოკიელი	143
პოეტის სული	144
*** ნოე ჩამოდის სინათლედ	145
*** ჩვენ, გადამფრენი ფრინველებივით	146
მზე	147
*** ზეცა – სკაა კოსმიური	148
*** იმედის დასამარების	149
*** მეხმა სიჩუმეს გაღუტყლაშუნა	150
*** კარგად იცი	151
მიწა-მკურნალი	152
*** ასეა ოდიდან	153
მზისა და მთვარის ჰიმნი	154
შიში	155

მზე	156
*** წარსულიდან ქარიშხალს	157
*** ვარსკვლავებით ნაგები	158
ატლანტიდელ ქალდეველებს	159
*** ვითარცა დარეჯანის ძე	160
*** ვინაც გულით ილოცა	161
ხილვა: ზაბილონი და სოსანა	162
*** ვინც აღუვლენს უფალს ღოცვას	163
*** ხილული თუ უხილავი	164
კოლხური მზე	165
კიპარისი	166
განთიადის ვარსკვლავი	167
სიბრძნის ღვინო	168
შამბალა და ანდები	169
*** ტიგროსი და ევფრატის	170
აღსარება	171
*** წუთისოფლის ტიალ გზაზე	172
*** ღამე მოჰგავს ჰარამხანას	173
ხშირად ხდები ავად ღექსით	174
ოშკს, იშხნს, კოლა-არტაანს	175
*** ვითარცა მზე პირმცინარე	176
კიმირიელთ სასანიდებს	177
ცაა - უფლის სავანე	178

ჰეროსტატე	179
ჰერმეტიკული	180
მგოსანი	181
ბედიის ტაძარი	182
ბაწარაული	183
კოლხმა გამაკეთა მე	184
ხევსურული ქუიდი	185
უცხო სასაფლაო	186
აფხაზნი და ოდიშარნი	187
ლიკანი	188
უფალი თუ გაიმეტებს	189
ხილვა: ხეთი და მიდია	190
ქარიშხალი ზღვაზე	191
ხილვა: შავშეთ-ერეშეთი	192
ჟაკ მარიტენი, ჟორჟ რუო	193
ორი მისტრალი	194
ხილვა – “მარი”	195
*** საიდანღაც მოფრენილმა	196
*** ზოგი რწმენით სნეულია	197
შენი კოლხეთი	198
ჭეშმარიტების ტევანი	199
გზას კი ყოფნა გვასწავლის	200
*** როცა რომს გადაეფურინეთ	201

ათი მნათი	202
რუალ ამუნდსენ	203
კაცთა და გუნება	204
იასამანი	205
1941 წლის 15 მაისს	206
სურვილი	207
*** აიეტის ნაშიერი	208
*** ღმერთს მინდობილი, ვით	
მაცხოვარი.....	209
*** საუკუნე მიიღია	210
მოლოდინი	211
ფაზისი და თერმოდონტი	212
უფლისადმი აღვლენილი	213
ცეცხლს, წყალსა და ჰაერსაც	214
ადგილის დედა	215
მეცამეტე ცა	216
სიყვარულით პირველქმნით	217
მზე, მთვარე, ვარსკვლავები	218
*** როს მწუხრი ღამის კარებს	219
კვანტური ფიზიკა	220
ქორწილი	221
*** მარების და მაკრონების	222
ხილვა: ალვა, პალმა, კიპარისი	223

ვატერლო, დიდგორი	224
ხილვა: ენქიდუ, გილგამეში	225
ვით ბოდღერი და მალარმე	226
ხილვა: ამორძალები	227
*** ქართული “ლექსის” ყამირი	228
ქუჯისა და ფარნავაზის	229
*** ადამის ძის ნაშიერი	230
ხილვა: აქილევსი, თეტიდა	231
ხილვა: კოსტაგორას შეთქმულება	232
მოლოდინი	233
ვით ვატა და არმხუტუ	234
ხილვა: იუდეველთა მეფე	235
ხილვა: იოანე ნათლისმცემელი	236
*** ჩემთვის დღე ყველა	237
*** ვით ბადრი და უსუპი	238
ხილვა: ქანაანი და იუდეა	239
ციცინათელა	240

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 48

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 48

გამომცემლობის

რედაქტორი

– გულიკო გოგიტიძე

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღვინჯიანი

კორექტორი

– სოფო ცინცაძე

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღვაძე

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020



გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. პოლიტაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com